HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Van het Hoofdbestuur. — Hoofdbestuursvergadering. — Om te bewaren. — Reisbrieven van den heer Tillema. — Van Week tot Week. — Kunst. Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Ingezonden. — Nagekomen Berichten. — Nieuwe Uitgaven. — Berichten der Afdeelingen. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Adresveranderingen. — Financieele Berichten. — Mutatiestaat van 20 tot 27 April 1932.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931.
Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling.
Uitgave van de Vereeniging „Oost en West".
Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West".
Reeds hebben hun medewerking toegezegd Mevr. M. C. van Zeggelen en de heeren D. J. Balfoort, Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, P. A. J. Moojen, Dr. J. Stroomberg, T. B. Roorda, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder, R. Zuyderhoff en G. J. Staal.
Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen f 5.— ingenaaid en f 6.50 in linnen stempelband.

REDACTIE-BIJEENKOMST.

De eerstvolgende redactie-bijeenkomst zal plaats hebben op Maandag 2 Mei a.s., om 4 uur, ten kantore van „Oost en West", Korte Voorhout 6, Den Haag.

Hoofdbestuursvergadering.

Hoofdbestuursvergadering op Zaterdag 30 April 1932, ten één ure, in het gebouw van „Oost en West", Korte Voorhout 6, Den Haag.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K. W. 12 Nov. 1931, No. 46.)
3. Jaarverslag 1931. Rek. en Verantw. 1931 met Rapport Verificatie-Commissie. Begrooting 1932. (Zie K. W. 17 Maart 1932, No. 11.)
4. Toetreding tot het Nederl. Verbond v. Kolon. Vereenigingen.
5. Voorziening vacatures H. B. door periodiek aftreden.
6. Wijziging van het Huish. Reglement in dien zin dat de Algem. Vergaderingen der Afdeelingen gehouden worden na de Voorjaars-Hoofdbestuursvergadering.
7. Datum en plaats Algemeene Vergadering.
8. Algemeene besprekingen.
9. Rondvraag en sluiting.

DE ALGEMEEN SECRETARIS.

P.S. Bij verhindering plaatsvervanger verzocht.

Voorstellen ingekomen na vaststelling en gereedmaking der Agenda:

A. *Van de afdeeling 't Gooi:*

De hoofdbestuursvergadering van de vereeniging „Oost en West", met het oog op de economische wereldcrisis besluit het werkprogramma der vereeniging, in elk opzicht zooveel mogelijk aan te passen aan de tijdsomstandigheden en o.a. al dátgene na te streven en te bevorderen dat strekken kan om de kwade gevolgen der crisis te lenigen voor allen wier belangen geacht kunnen worden tot de werkingssfeer der Vereeniging te behooren.

B. *Van de afdeeling Arnhem:*

Voorstel om een Commissie te benoemen, onder voorzitterschap van den heer F. van Peski, lid van het Dagelijksch Bestuur, en verder bestaande uit afgevaardigden van een 4 tal afdeelingen, met opdracht om, zoo mogelijk nog vóór de a.s. Jaarbijeenkomst, een rapport uit te brengen over de mindere of meerdere wenschelijkheid, resp. mogelijkheid van ingrijpende veranderingen en het tot nu toe gevolgde beleid bij het bestuur der vereeniging.

DE ALGEMEEN SECRETARIS.

Om te bewaren.[1)]

Militaire Landsdienaren beneden den rang van Officier.

Hoe te handelen om uitkeering van Weduwen (weezen)-pensioen te verkrijgen, indien in Nederland een deelgenoot komt te overlijden.

Voor de regeling der uitkeering, gelieve de weduwe zoo spoedig mogelijk aan de Directie van het Pensioenfonds voor de Koloniale landsdienaren en locale ambtenaren, Neuhuyskade 32, 's-Gravenhage, toe te zenden:

1e. De overlijdensacte (geen z.g. overlijdensbriefje;

2e. Huwelijksacte;

3e. De geboorteacte der weduwe (dit stuk is echter niet noodig wanneer de datum van geboorte der weduwe duidelijk uit de huwelijksacte blijkt;

4e. de geboorteacte(n) van het (de) kind(eren).

Verder ter bekoming van de uitkeering voor begrafeniskosten als bedoeld in „Het Reglement voor het Weduwen en Weezenfonds van Europeesche Militairen, beneden den rang van Officier bij de Koloniale troepen".[2)]

1e. De kwitantie voor de betaalde begrafeniskosten, waaruit duidelijk moet blijken wie de begrafenis heeft betaald;

2e. Eene door de weduwe onderteekende verklaring, waaruit blijkt, dat zijn begrafenis niet of wel van uit een Militaire ziekeninrichting heeft plaats gehad, en

3e. dat geen ander persoon, dan die in de kwitantie voor de begrafenis genoemd en ook geen administratie of inrichting in de kosten der begrafenis heeft bijgedragen.

[1)] Vervolg van *„Om te bewaren"* in het Koloniaal Weekblad van 7 April 1932.

Rectificatie. Op blz. 161, 3de alinea van onderen van de middelkolom, staat onder 1e *„De op of na 1 Februari 1925 gepensionneerden, dat zijn zij, die pensioen genoten ten laste van een der Eigen Pensioenfondsen".* Dit is niet juist. Het genieten van pensioen ten laste van de E. P. — het deelgenootschap in die fondsen — is niet afhankelijk van den datum van pensionneering, doch van den datum van indiensttreding als landsdienaar, vóór of na 1 Januari 1917. Hiervan hangt dus af tot wie men zich moet wenden voor de uitbetaling van pensioen. Trouwens in de laatste kolom worden ook de op of na 1 Februari 1925 gepensionneerden verwezen naar het Ministerie van Koloniën.

[2)] Dit Reglement is uitgegeven bij Kon. Besluit van den 8en Juli 1924, No. 124, Nederl. Staatsbl. No. 347. Indisch Staatsbl. No. 419. Gouv.blad van Curaçao No. 56, zooals het is aangevuld en gewijzigd bij het Kon. Besl. van 21 Dec. 1925, No. 44, Nederl. Staatsbl. No. 477, Indisch Staatsbl. 1926 No. 99, Gouv.blad van Suriname 1926, No. 22. Publicatieblad van Curaçao 1926, No. 16.

Uit bovenbedoeld Reglement laten wij tot nadere toelichting nog enkele artikelen volgen.

Artikel 26.

De regeling van de pensioenen en onderstanden geschiedt in Nederland door de Directie, in Ned.-Indië door den Beheerder van het Fonds, in Suriname of Curaçao door den Gouverneur, nadat de

Leden van „Oost en West"

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het „Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen.

Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede steunt gij de belangen van de Vereeniging.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West" onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad" en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag), of in Ned.-Indië bij den Hoofdvertegenwoordiger te Malang Bromostraat 9.

in Nederland, Suriname of Curaçao door den Minister van Koloniën, in Ned.-Indië door den Gouverneur-Generaal voorgeschreven bewijsstukken aan de Directie of den Beheerder zijn overlegd.

Artikel 28.

Wanneer de weduwen of weezen zich in Ned.-Indië buiten Java en Maodera bevinden, kunnen de pensioenen en onderstanden, onder nadere goedkeuring van den Beheerder van het fonds, verleend worden door den Gewestelijken dienst der militaire administratie.

Artikel 31.

De pensioenen en onderstanden worden maandelijks uitbetaald. In Nederland bepaalt de Minister van Koloniën, in Nederlandsch-Indië de Gouverneur-Generaal, in Suriname of Curaçao de Gouverneur hoe die uitbetaling zal geschieden en welke bewijsstukken daarvoor moeten worden overgelegd.

Artikel 34.

Bij vertrek van eene weduwe of een wees, die pensioen of onderstand geniet uit Nederland naar Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao of omgekeerd, zorgt de Directie van het fonds, of in Ned.-Indië en in Suriname of in Curaçao de Beheerder van het fonds ervoor, dat het pensioen of de onderstand betaalbaar kan worden gesteld daar, waarheen de verhuizing plaats vindt. Alsdan kan een voorschot van 2 maanden worden verleend boven het toekomende over de maand van vertrek. Door stilstand van uitkeering wordt dat voorschot aangezuiverd. In geval van overlijden wordt het echter niet teruggevorderd.

Artikel 35.

Bij het overlijden van eenen deelgenoot, waaronder hier ook te verstaan de gepensioneerde, wiens deelgenootschap wegens 65-jarigen leeftijd is vervallen, zal, wanneer de begrafenis niet op kosten van den Lande plaats heeft en ook geene geldelijke vergoeding of tegemoetkoming wegens dit overlijden van Landswege wordt genoten, aan zijne nagelaten betrekkingen of boedelberedderaars dan wel aan hen, die de begrafenis hebben bekostigd, tot geheele of gedeeltelijke vergoeding der begrafeniskosten ten laste van het fonds worden uitgekeerd: zoo de overledene laatstelijk heeft gecontribueerd naar den rang van:

onderluitenant of kapelmeester der stafmuziek	f 175
onderofficier	f 125
korporaal (brigadier) of soldaat (ongegrad.)	f 75

Titulaire rangen komen hierbij niet in aanmerking.

Reisbrieven van den heer Tillema.

In de diepe Binnenlanden van Borneo.

Longnawang, 15 Febr. '32.

Eerder dan ik had kunnen verwachten kan ik weer het een en ander van me laten hooren. Den 29sten December vertrok ik met het militaire transport van Boelangan (Tandjingseilor) naar boven. Den 15den Januari, dus na een reis van 18 dagen, van 's ochtends ruim 6 uur tot 's avonds 5 à 6 uur, bereikte ik het begin van de „Bremben". Hier begint het voor prauwen geheel onbevaarbare deel der Kajanrivier. De goederen worden hier over land getransporteerd naar de plaats waar men weer van prauwen gebruik kan maken. Ongeveer 90 Dajaks hebben ruim 10 dagen noodig om de vele barang (pl.m. 1200 colli) over te brengen. Wanneer de waterstand zeer gunstig is, kan de verdere prauwreis in pl.m. 20 dagen worden volbracht. Het weer was gunstig, want een reis van 18+11+20, samen 49 dagen, behoort tot de zeer korte! Het gebeurt ook, dat men er 72 dagen over doet. Volgens een gemiddelde van de laatste jaren, duurt de heele reis pl.m. 60 dagen.

Zij, die mijn film Borneo hebben gezien, zullen zich herinneren, dat het varen door „Kiams", (stroomversnellingen) gevaarlijk en uiterst zwaar werk voor de roeiers is. Welnu! De Kajan is van Pangian (een bosch dat men van uit Boelangan meestal in vier dagen bereikt) één aaneenschakeling van Kiams! Groote, zware, gevaarlijke en minder zware. Dank zij de groote handigheid der Kinjadajaks, het voorzichtige beleid van den commandant der 12 prauwen (elke prauw heeft 8 roeiers) dreigde er hoogstzelden gevaar! Bij de zware Kiams verzoekt mijn Kapalla-prauw me om uit te stappen. Dit lijkt eenvoudig genoeg, maar het valt niet mee! Ik moet dan heele einden over gladde steenen, scherpe rotsblokken loopen, vaak in de gloeiendheete zon. En als ik moet uitstappen, kijk ik met een angstig gezicht naar mijn koffers, waarin mijn kostelijke toestellen, films, enz.! Bij de heel zware worden de prauwen gelost.

Over de reis zelf vertel ik nog wel meer. Thans heb ik daarvoor geen tijd. Bovendien heb ik de reis nog maar gedeeltelijk volbracht. Dit kan ik alvast zeggen: de tocht is *buitengewoon* interessant.

***

Den 29sten December ben ik in de prauw gestapt. Den 10den Februari heb ik ze verlaten! We hebben een zeer voorspoedige reis gehad; slechts 1½ dag zijn we door bandjir opgehouden. over de hoogst interessante reis, die echter uiterst vermoeiend was, vertel ik t.z.t. bijzonderheden. Nu ben ik bezig me te installeeren in mijn nieuwe, tijdelijke woning. Ik stel me voor hier eenige maanden te blijven en om van uit Longnawang het interessante Apakajan te bereizen.

Ik vermeld alleen nog, dat ik zóóveel medewerking en hulp ondervindt, dat ik er een weinig „maloe" onder word.

Als mijn film- en fotomateriaal t.z.t. nu maar veilig en wel bij „Multifilm" te Haarlem aankomt.

H. F. TILLEMA.

Van Week tot Week.

Van Maandag 18 tot Zondag 24 April.

De regeering heeft besloten, het rapport-Berendsen inzake het nieuwe salarisschema voorloopig niet te publiceeren.

Bij de behandeling door het coll. van gedel. van de ordonnantie tot aanwijzing van de Bankatinwinning als Landsbedrijf, verklaarde de regeeringsgemachtigde, dat de kostprijs van het tin den laatsten tijd op ongeveer hetzelfde peil was gebleven. Deze zou nog belangrijk kunnen worden gedrukt, zelfs tot f 80 per quintaal, echter niet plotseling, doch door scherpere concentratie van het bedrijf en sluiting van mijnen.

De heer Thamrin diende een amendement in om wijziging te brengen in het voornemen der regeering om het winstsurplus boven 15 millioen gulden zoolang te reserveeren tot de reserve een bedrag van 35 mill. gulden heeft bereikt en in plaats daarvan het winstsurplus te bestemmen voor den buitengewonen dienst. Dit amendement is verworpen met 13 tegen 5 stemmen, waarna het regeeringsvoorstel z.h.s. is aangenomen.

Het Int. Tin Comité heeft 22 dezer te Parijs in het bureau van de Boliviaansche Legatie, onder voorzitterschap van Sir John Campbell vergaderd.

Het besloot met algemeene stemmen aan de vier landen, welde restrictie-overeenkomst geteekend hebben (Bolivia, Malakka, Ned.-Indië en Nigeria) een verdere productie-beperking aan te bevelen van 20,000 tons per jaar, zulks met ingang van 1 Juni 1932.

Dit treedt in de plaats van de productiebeperking met 8.20 tons per jaar vermeld in het communiqué uitgegeven na de vergadering van 22 Maart.

De volgende vergadering van het Int. Tin Com. zal gehouden worden te 's Gravenhage op 20 Mei a.s.

Het voornamen bestaat om in 1933 over te gaan tot opheffing van den 3-jarigen onderbouw van alle Holl.-Inl. en Holl.-Chin. kweekscholen. De asp.-onderwijzers moeten dan op eigen kosten de Mulo doorloopen en worden vervolgens direct tot den bovenbouw der kweekscholen toegelaten.

De Dir. v. O. heeft bepaald dat voor zoover het toelatingsexamen voor het Mulo nog niet is begonnen, tot het examen alleen worden toegelaten leerlingen van niet-gelijkgestelde scholen of candidaten zonder schoolonderwijs, teneinde de mogelijkheid uit te sluiten dat leerlingen, voor de H.B.S. afgewezen, via het Mulo trachten alsnog hun doel te bereiken, waardoor de voorgenomen contingenteering teniet zou worden gedaan. Tevens is het de bedoeling op deze wijze de deur der Mulo-scholen voor kinderen, die geen regelmatige school bezochten, open te laten.

Naar verluidt zou H.M.'s torpedojager Van Galen den 21sten j.l. uit Sjanghai naar Ned.-Indië zijn teruggeroepen.

Het 30 dezer te Solo te houden congres van de P.P.P.K.I. zal o.a. een prae-advies van den heer Thamrin behandelen, beoogend de mogelijkheid te openen om alle partijen, ook de religieuze en coöperatieve in de P.P.P.K.I. op te nemen.

Onder leiding van den heer Sangadi is te Malang in de moskee het tweede „All Islam"-congres gehouden, bijgewoond door tweeduizend personen. Aan het verbod om critiek uit te oefenen op de politiek van buitenlandsche regeeringen, werd door de politie streng en onpartijdig de hand gehouden.

Voorlezing werd gedaan van een ten eenen male onwaar gebleken telegram uit Gorontalo, volgens hetwelk daar den dag tevoren een Koran-lezing door de politie met de klewang uit elkaar geslagen was.

Onder enorme belangstelling heeft de heer Noto Soeroto te Batavia den 19den dezer zijn eerste voordracht gehouden. Hij gaf zijn indrukken van de reis naar Indië en zijn bezoeken aan Gandhi en wekte de Javanen op niet terug te verlangen naar den glorieuzen historischen tijd, doch slechts lessen daaruit te trekken. Na zijn voordracht las hij eenige zijner gedichten voor.

Het blijkt dat de radio-omroep een voor Indië nieuw probleem heeft geschapen. Van de Gedong Nasional (het nationale gebouw) uit worden sinds enkele dagen via een plaatselijken omroepzender politieke redevoeringen uitgezonden. O.a. hield dokter Soetomo een rede over de Fransche revolutie. Ook worden persberichten uit de Soeara Oemoem omgeroepen. De politie vraagt zich af hoe de controle op deze propaganda moet worden uitgeoefend bij gemis van een radio-censuur.

Het heet dat de oprichting wordt overwogen van een fabriek voor de vervaardiging van suiker uit hout volgens het procedé van Bergius. De oprichting zal met de hulp van de Badenschen staat te Mannheim plaats vinden.

Naar aanleiding van een in zekere telegrammen door Cuba voorgewende vrees, dat Java de suikerexporten kunstmatig drukt ter bereiking van een prijsverhooging, hebben eenige leiders der Javasche S.-industrie zich gehaast een, van bijzondere openhartigheid blijk gevend tementi uit te spreken. Begrijpelijk is dan ook dat Mr. A. W. Hartman, wd. voorz. van den Beniso, verklaart, ernstige redenen te hebben om in twijfel te trekken, dat de mededeelingen in de telegrammen vervat, inderdaad van den heer Van Rossum c.a. afkomstig zouden zijn. Gevreesd moet worden dat het Cuba inderdaad gelukt is, Java er toe te brengen zich volledig in de kaarten te laten zien.

De K. P. M. overweegt een intensievere bediening van de plaatsen aan de Tominibocht en de instelling van een sneldienst tusschen Makassar en Menado via Donggala en Kwandang.

Bij de indiening van de begrooting van koloniën heeft Sir Cuncliffe Lister o.m. gesproken over de tenslotte mislukte onderhandelingen over een rubberrestrictie. „Het werd bij deze onderhandelingen duidelijk, dat een restrictieplan, hetwelk ook de inlandsche productie onder zijn controle zou brengen, onmogelijk was en daardoor moesten allen, die bij de onderhandelingen betrokken waren tot de bekende conclusie komen."

Omtrent de plannen met de rubberondernemingen valt voor deze periode te vermelden:

In Borneo: De rubberondernemingen Tabalong Kiwa en New Hayoep, van de New Hayoep Rubber Estates Ltd. te Londen, zijn gesloten.

Op de ond. Tenah Amboengang, van de Cultuur-Mij. Pleihari te Soerabaja en de ondern. Pengioeran van de N.V. Cultuur Mij. Riam

Kiwa Ltd. te Londen, zijn een administrateur en een assistent op half salaris aangehouden.

Er bestaat groote kans dat de onderneming Tanah Itan van de Tanah Itan Estate Ltd. gesloten zal worden, zoodat alsdan nog slecht de Japansche ondernemingen zouden blijven doorwerken.

In Oost-Java worden gesloten de ondern.: Soember Kerto, Kali-Klepoe, Pantjoer-Sarie, Soember-Bokor, Soember-Djeroe, alle in administratie bij de Int. Cred.- en Handerlsver. Rotterdam, Goenoeng Ringgit en Radja-Poetrie beide in adm. bij Tiedeman en Van Kerchem, Soember-Ajoe, in adm. bij Wattie en Co., Soember-Gesing en Kali Bakar (laatstgenoemde onderneming voor de helft), beide in adm. bij Kooy en Co., Kali-Klepoeh, Kali Sepantjang en Glenmore, alle in adm. bij Francis Peek, Geneng, in adm. bij de Ned. Handel Mij., Widodaren, Djatirono en Soember Telogo, all ein adm. bij de Ned.-Ind. Handelsb., Bantoer, Pacouda, Garahan-Kidoel, Kendeng Lemboe, Kaliredjo, Paggergoenoeng, Sawodjadjar, Bajoekidoel, Anim Sand I—IV, Treblasala. Soember Tjoeling, Lidjen, Anim Sand V—VI, Soember Nongko (Kediri), Moemboel, Dampar Renes, Klatahan Petoengredjo, Kedaton, Badean, Pantjoer Biting, alle in adm. bij de firma Anemaet. De ondernemingen in adm. bij de firma Anemaet, waaronder begrepen de Birnie-landen, houden zooveel mogelijk het werkvolk aan voor den koffiepluk. Verwacht wordt, dat de sluitingen later zullen kunnen worden opgeheven, waarom het geschoolde werkvolk zooveel mogelijk behouden wordt.

De Engelsche begrooting bevat o.m. het voorstel de invoerrechten op thee, niet afkomstig van de Engelsche koloniën, te verhoogen tot 4 stuivers p.p. Het zal zaak zijn tijdig maatregelen voor te bereiden, voor het geval Australië, een groot leverancier van Ned. Indië, te Ottowa, ertoe gebracht zou worden dit voorbeeld te volgen.

De ongunstige resultaten der veilingen van den tabaksoogst 1931 maken het invoeren van nieuwe bezuinigingen dringend noodzakelijk. De thans reeds toegepaste bezuinigingen zijn onvoldoende, aangezien deze neerkomen op een daling van den kostprijs van 10 cent per pond, terwijl daarentegen de opbrengst gedaald is tot het peil van voor den oorlog. Er worden ter Sumatra's Oostkust dan ook rigoureuze bezuinigingen verwacht.

Het arbeidsleger ter Oostkust van Sumatra is van Mei 1930 tot Februari 1932 met 116.977 man verminderd. In dit cijfer is niet begrepen, dat der werkloos geworden employés, die, tegen onze waarschuwing in — wellicht noodgedwongen — bij massa's repatrieeren.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

De man, die vindt, dat hij in zijn hoedanigheid van kooper Keizertje moet spelen, maakt het zakenleven noodeloos onaangenaam. En met zijn bordpapieren kroon en houten scepter veroorzaakt hij nuttelooze kosten. Hij schrikt fatsoenlijke verkoopers af en moedigt zijn leveranciers aan om flesschentrekkers en galeiboeven als verkoopers in het zakenleven te introduceeren. (Maandblad „Succes").

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Twee nieuwe Uitgaven van het „Koloniaal Instituut" te Amsterdam.

Dezer dagen zijn wederom twee nuttige uitgaven verschenen van de Koninklijke Vereeniging *„Het Koloniaal Instituut"* te Amsterdam, waarop wij hier gaarne de aandacht van belangstellenden vestigen, n.l.: een tweede druk van het *Gids-boekje* No. V, betreffende *„Java en de Koperkamer"*, op uitnemende wijze geschreven door den Archivaris der inrichting, den heer *C. Lekkerkerker,* en *Mededeeling* No. XXIX, Afdeeling Volkenkunde No. 4, gewijd aan de talrijke *Aanwinsten* op ethnografisch en anthropologisch gebied over het jaar 1931, van de hand der conservatoren *B. M. Goslings, J. C. Lamster* en den adjunct-conservator *F. W. Stammeshaus.*

Aan dit laatste boek is, zooals de Directeur, *Prof. J. C. van Eerde,* in het voorbericht meldt, om de belangrijkheid en de wetenschappelijke waarde, nog toegevoegd een transcriptie met vertaling door *Dr. D. van Hinloopen Labberton,* van een Zuid-Sumatraansche rood-koperen plaats, reeds in 1920 geschonken door den heer *G. G. Schrieke,* waarvan twee foto's in deze uitgave zijn opgenomen, aangezien de plaat aan beide kanten beschreven is. Bovengenoemde taalgeleerde merkt o.a. op:

„Het verhaal betreft eene rondzwervende echtgenoote van Ratoe Matiyan Tadini van Palémbang, aan wier echtelijke trouw blijkbaar getwijfeld wordt, en die zeven maanden zwanger is. De Vorst heeft te kennen gegeven, dat als het kind het zijne blijkt, het een door hem vastgestelden naam zal dragen. Bij den Radja Salakaj komt het ter wereld, en als de vorst er door de als handelaar rondtrekkende Sentana's (Soetan dagang) bericht van krijgt laat hij Radja Salakaj met den knaap ontbieden. Aan een vrijmoedig optreden van het kind herkent hij dit als het zijne, houdt het in zijn Paleis en komt ook zelf geen audiënties meer geven, waarop Radja Salakaj zich gegriefd voelt en zonder afscheid naar de Bovenlanden terugkeert. De vorst laat hem zijn excuses aanbieden, zendt geschenken, laat xhem dronken voeren, en op beleefde wijze gebxonden, n.l. met de beroemde Palémbangsche tjindé-doeken van gebloemde zijde, naar Palémbang terugkomen. Matari Singa Djaja Himat krijgt een grondstuk ter ontginning en komt zoo in aanraking met den Batara Hoetan en den Batara Boekit Sagoentang. Matari Singa Djaja Himat krijt een grondstuk ter ontginning en komt zoo in aanraking met den Batara Hoetan en den Batara Boekit Segoentang. Laatstgenoemde draagt hem een reis op, maar het verhaal breekt met de beschrijving ervan even abrupt af als het begonnen is. De koperen plaat is blijkbaar veel langer geweest, en er waren vermoedelijk meer delijkmeerdere platen. Het bovenstuk is afgebroken, maar de onderkant wordt zonder onderbreking vervolgd op de keerzijde, aangezien men de plaat heeft omgekeerd om door te schrijven. Dat het verhaal werkelijk doorloopt blijkt uit het gelukkige feit, dat er juist een eigennaam over onderzijde en bovenkant doorloopt.

„Het zou van belang zijn de rest van het verhaal te kennen, daar het ongetwijfeld wel van historische beteekenis is. Men herinnere zich hou Erlangga zijne omzwervingen op den Calcutta-steen, en Raden Widjaya, de stichter van Madjapahit, zijne avonturen op koperen platen heeft vereeuwigd.

„Ratoe Matjan Ladini is wel een laat- of na-Madjapahitsche figuur. Ook Radèn Patah (Arabisch Fath). die de Islam uit Palèmbang naar Madjapahit bracht, was de zoon van een bijvrouw van Bra Widjaja, die door dezen in zwangeren toestand naar Palémbang was gezonden, als een „genschenk" voor den Pangéran aldaar. Eerst de rest van het gevonden verhaal zou klaarheid kunnen brengen in dezen".

Reeds meermalen hebben wij den lezers van het „Koloniaal Weekblad", zooveel mogelijk herhaalde bezoeken aan dit, steeds in belangrijkheid toenemend Museum aanbevolen; uit deze laatste uitgave blijkt weer hoe groot het aantal aanwinsten over de afgeloopen jaren was, zóó zelfs, dat er een afzonderlijke publicatie van moest worden gemaakt, die het voordeel heeft overzichtelijker te zijn, dan de opsomming er van, als bijlage van het Jaarverslag der Vereeniging, gelijk voorheen het geval was. Ook is dit boekje voorzien van registers, hetgeen de kennisneming van den inhoud vergemakkelijkt.

Nog niet eens alle aanwinsten zijn in dit boek vermeld: uit vrees, dat het te omvangrijk zou worden; er zijn nog eenige omschrijvingen bewaard tot de opsomming over 1932, want behalve een dertiental schenkingen, waaronder zeer uitgebreide o.a. betreffende Nieuw-Guinea, de Bataklanden en Celebes, zijn in dit boek, ook een vijftal aankoopen beschreven, waaronder één van een weefsel, afkomstig uit de Toonkamers van *Boeatan,* Heulstraat 19, Den Haag, welke onzen lezers, die ook trouwe bezoekers van *Boeatan* zijn, zeker wel interesseeren zal, namelijk, betreffende een buitengewoon mooi weefsel uit Atjeh, door de presidente van Boeatan, gedurende haar reis over Nederl.-Indië in 1925 verkregen en dat sedert, dank zijn prachtige kleur, dikwijls dienst heeft gedaan, als achtergrond voor tentoonstellingen van voorwerpen in koper- of zilver-giet- en drijfwerk, welke er zoo mooi op uit kwamen. Deze doek staat beschreven als:

„Een zeer lang, Atjehsch, zijden kleed in den vorm van een breede slèndang, een z.g. *idja sawa,* met welk steeds zeldzamer wordend kleed de Atjehsche vrouw van stand zich het geheele lichaam drapeert, zoodat het tegelijk een soort van langen rok, een borst-, een schouderkleed en ook een hoofddoek is (zie Jasper: „De weefkunst", blz. 254, en Plaat III van een vrouw ‚met zoo'n doek gekleed, bij blz. 80, Deel I, van Kreemer's: „Atjèh").

De doek in zijn geheel zeer donker indigo-

blauw van kleur; het over de geheele breedte van den doek voorkomende middenveld is egaal in die kleur gelaten, de lange eindstukken zijn echter met een suppletoiren inslag van zilverdraad, op Atjehsche wijze, vrij ijl doorweven, eerst aansluitend tegen het middenveld in een eenvouding, dicht limaranpatroon met een sterfiguur in de mazen, daarna in een samengesteld ornament van zeer lange *toempal*driehoeken, welke, evenals de tusschenruimten geheel opgevuld zijn met een patroon van min of meer ankervormige motieven de vrij smalle zij- en benedenrandgedeelten dier eindstukken vertoonen een daarvan afwijkend patroon, gedeeld in vierkante vakken, met daarin in hoofdzaak voorkomende twee komma-achtige krulfiguren tegenover elkaar in den stijl van het ornament, afgebeeld in fig. 258, blz. 253, bij Jaspar; aan de einden van het doek komt slechts een korte franje voor, de draden tot koordjes ineengedraaid."

In het Amsterdamsche Museum van Volkenkunde is deze doek stellig goed bewaard. Moge zij er ook tot haar recht komen, door hare bewonderaars, die met de jaren zeker in aantal zullen toenemen, krachtdadig op te wekken, de Indonesische volkskunst, welke zulke prachtstukken heeft weten voort te brengen, door doelmatige belangstelling tot nieuw leven aan te moedigen.

Nog een Middel ter Bevordering der Indische Volkskunst.

Nog een middel om opnieuw veler aandacht te vestigen op de Indonesische volkskunst, welke hoe langer hoe meer de algemeene belangstelling en waardeering ook der Westerlingen, van noode heeft, zou wellicht kunnen zijn:

Boeatan's deelname aan de Koloniale Tentoonstelling in het Westbroekpark te Scheveningen?

Daar dit thans hoofdzakelijk een financieele kwestie is en Boeatan, door het geldelijk verlies onlangs geleden, wegens het onvoldoende bezoek van de toch zoo bijzonder mooie uitvoering der Utrechtsche Indologen Vereeniging op 4 April l.l. in de Kon. Schouwburg te 's-Gravenhage, moeilijk weder groote risico mag op zich nemen, werd haar den raad gegeven tot stijving van haar kas, een echt Haagsch middel aan de wenden, n.l.:

Een bridge-drive.

Deze aanwijzing van belangstellenden volgende, heeft de Raad van Beheer van Boeatan zulk een kaartspelende bijeenkomst voor het goede doel: *Bevordering der Oost- en West-Indische Volkskunst* georganiseerd, voor *7 Mei aanstaande*, ten 8 uur n.m. in de groote zaal van *Pulchri Studio, L. Voorhout, Den Haag*, met de zeer gewaardeerde hulp van het *Aanbevelings-Comité*, bestaande uit de volgende dames en heeren:

Douair. G. Baron D'Aulnis de Bourouill;
J. A. Baud;
Mevrouw Van Brink—Andersson;
Mevrouw G. P. J. Caspersz—Honcoop;
Mevrouw Van Ingen—Weerts;
Mevrouw S. van Lier—Enthoven;
Gravin Van Limburg Stirum—Güttermann;
A. J. E. Lucardie;
Mevrouw L. van Rinkhuyzen—Maas;
J. H. T. Velu, Stadhoudherspl. 90, Den Haag.

Zij, die er aan wenschen deel te nemen, kunnen hun adres met of zonder partner, per briefkaart opgeven aan den laatsten onderteekenaar. Het inleggeld bedraagt f 2.50. Er zal niet om geld gespeeld worden en Boeatan heeft voor de prijswinners mooie kunstvoorwerpen beschikbaar gesteld.

Mogen velen zich geroepen voelen hieraan mede te doen, om ook hun steentje voor dit liefdewerk, bij te dragen.

Giften voor het goede doel zijn natuurlijk aan bovengenoemd adres ook welkom.

In onze jonge jaren hebben wij allen een kiem van persoonlijkheid en oorspronkelijkheid, die wij kunnen ontwikkelen of verstikken. Wie dit laatste doet, gaat behooren tot de groote massa, die het leven langs zich heen ziet gaan, zonder zelf veel te beleven en die met min of meer afgunst uit de verte mag toekijken naar het bedrijf van de mannen, die de dingen in de wereld doen.
(„Der Organisator").

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De Biologie der Ontdekking.

Het *Soer. Hbl.* (18/3 „De scheppende vonk", *H. Reynst*) vestigt de aandacht op de studie van *Charles Nicolle, de overwinnaar van den typhus:* „Biologie de l'Invention". Zooals de titel aanduidt, wordt er in gesproken over de voorwaarden, onder welke de uitvinding ontstaat, over de beste wijze om het heilige vuur der ontdekkers op te sporen, aan te wakkeren, te doen laaien, over het wezen der uitvinders, over hun psychisch mechanisme, over hun geestelijke hygiëne, over den tegenstand, welken zij ontmoeten in henzelf, in hun omgeving, in de maatschappij, over de godenschemering welke ook de Ontdekking en de Ontdekker, naar het schijnt in een nabije toekomst tegemoet gaat. Deze stem van Nicolle weerklinkt op een moment, dat wij alle uitvinders, die ons elke tien jaren dwingen om de installatie onzer industrieen te hernieuwen, naar den duivel wenschen. De uitvinders-materie is onuitputtelijk. *De ontdekking* zelf is een wisselvallige, accidenteele daad, welke bijna geheel buiten contrôle valt van verstand en rede. Voor zoover zij niet geschiedt door de medewerking van het toeval, vloeit zij hoofdzakelijk voort uit de interpretatie, welke een zeker individu geeft aan een ontelbare malen geobserveerd feit. Alles komt er op neer om de portée te vatten eener zaak, welke we sinds eeuwen onder oogen hebben, en om er een juiste consequentie uit te trekken. De omstandigheid, die Nicolle bracht tot de ontdekking der besmettingswijze van den typhus was de volgende. Een inboorling, aangetast door typhus, lag *voor* den ingang van het hospitaal in *Tunis; in* het hospitaal zou de besmettingsfactor geweken zijn. Eensklaps zag Nicolle de barrière voor welke de typhus ophield. In het bureau van opneming werden de typhus-lijders ontdaan van kleeren en ondergoed, geschoren en gewasschen. Iets dus, wat zij op zich droegen, in het linnen, op de huid, veroorzaakte de besmetting; het kon niets anders zijn dan de luis. *Het was de luis.* De onbetwistbare, onmiddellijk bruikbare solutie van het overbrengingsprobleem, was Nicolle geopenbaard. Zoo gebeuren de ontdekkingen. *De uitvinder* gedijt het best in een maatschappij, die eenige speling laat voor originaliteit, voor individualiteit, voor de onevenwichtigheid eener paar seconden. In een maatschappij, welke niet overmatig gestandaardiseerd, gerationaliseerd, genivelleerd, geïndustrialiseerd, gemechaniseerd is. In een maatschappij, waar de vrouw haar biologische roeping trouw blijft, een maatschappij, welke zich niet langzaam zelfmoordt in een vrijwillige steriliteit der gepraedestineerde klassen. Wij staren ons blind op een eventueelen oorlog, op sociale, economische, politieke moeilijkheden. Doch dringender en ernstiger *plichten* roepen ons. De „Biologie der Ontdekking" is ook de biologie der letterkunde, der schilderkunst, der muziek, der architectuur, kortom: der negen muzen. De doodelijke stilstand der groote Ontdekkingen, sinds 1928, dreigt niet alleen onder de uitvinders. Als hij echter alleen maar dreigde onder uitvinders, hoe zouden wij, *Europeanen*, er binnen vijftig jaar aan toe zijn, wanneer in alle hoeken der wereld onze voorsprong op de bewoners van *Afrika* en *Azië* is ingehaald? Want als zij niet kunnen scheppen, zij kunnen uitstekend imiteeren.

Correspondenties uit het Buitenland vinden wij o.a. in het *Soer. Hbl.* (14 t/m. 19/3), de *Deli Crt.* (22 t/m 26/3), *De Loc.* (16/3, blz. 1, 18 en 37 „Shanghai", *A. Londres*) en de *Java-Bode* (19/3, 3de bl. „Australië").

De malaria-bestrijding.

Prof. M. Ciuca, de secretaris van de malaria-commissie van den Volkenbond, bracht, vergezeld van *Dr. R. Soesilo* van het Geneesk. Laboratorium te Batavia, *een kort bezoek aan Java (Soer. Hbl.* 18/3, 2de bl.). Het nauwe contact, ontstaan in den wereldoorlog tusschen de meest verschillende volken, heeft een belangrijke toename van *de malaria* ten gevolge gehad. Sedert 1924 werd door den *Volkenbond* een programma ontwikkeld voor *de studie in elk land.* Begonnen werd met studie-reizen in Europa, Palestina, Syrië, de Ver. Staten en Britsch-Indië. Voor de Europeesche landen werd reeds een reeks van beginselen opgesteld. Elk land stelt zijn eigen eischen van bestrijding, terwijl elke malaria-soort haar eigen bestrijdingsmethode heeft. Er werden malaria-cursussen opgericht te Parijs, Rome, Londen en Hamburg. In *Europa* heeft men met één bepaalde soort malaria-muskiet te doen; als verspreidster van de malaria in *de tropen*, zijn verscheidene soorten bekend. Prof. Ciuca stelde zich op de hoogte van den stand van zaken in Oostersche landen. Na China, Indo-China en Malakka, bezocht hij Java. De reis werd georganiseerd door het Hygiënisch Instituut van den Volkenbond te Singapore.

Dr. Soesilo deelde aan *Aneta (Deli Crt.* 26/3, 2de bl.) mede, dat Prof. Ciuca zeer goed te spreken was over hetgeen *in Ned.-Indië* op het gebied van malariabestrijding is verricht. In *West-Java* werd een hooggelegen rubberonderneming bezocht; het broeden der anopheles in stroomend water, beekjes en leidingen, wordt hier tegengegaan. Een bezoek is gebracht aan *de Tjihea-vlakte*, waar eertijds de malaria in hevige

mate heerschte. Regeling van den water-toevoer en afvoer, geregeld schoonhouden der tertiaire irrigatieleidingen en drooglegging der sawahs na den oogst, hebben tot schitterende resultaten geleid, welke den professor zeer frappeerden. Voorts werden bezocht *het Instituut Pasteur*, de Bandoengsche *Chinine-fabriek* en de Gouvernements *Kina-onderneming Tjinjiroean* bij Pengalengan. De directeur dezer onderneming, de heer Kerbosch, lichtte de heeren uitvoerig in omtrent bijzonderheden over de Kina-cultuur. Prof. Ciuca stelde veel belang in *de artsenopleiding* en in *de opleiding van medisch hulppersoneel* (mantri's verpleger, vaccinateurs, mantri's malaria, vroedvrouwen, enz.) In verband hiermede zou een bezoek gebracht worden aan de Medische Hoogeschool, de C. B. Z. en *het Geneeskundig Laboratorium*. Het bezoek aan dit laatste instituut in het bijzonder ter kennismaking met de bereiding van de vitaminetabletten. Prof. Ciuca zou per „Slamat" naar *Colombo* vertrekken, om daar vijf dagen te blijven, ter bestudeering van het anti-malaria-werk aldaar.

De Loc. vertelt van „Indische diamanten" (12/3, *ir. H. Witkamp*), R. Ng. Ranggawarsita (blz. 3, *Dr. Pigeaud*) en „De Dajaks in het Apo-Kajangebied" (16/3, blz. 4 „*Serg. Velden*), het *Soer. Hbl.* van het „Prehistorisch onderzoek" (14/3, *Dr. v. St. C.*), de Nat. Hist. afd. Soerabaja" (2de bl.), „Het drama van Tombola" (16/3, 3de bl.) en „Tijdens de „O. I.-Comp.ie" (19/3, 4de bl. *Dr. G. M.*). de *Deli Crt.* van de „Nat. Hist. Ver." te Medan (21/3), de *Java-Bode* (22/3) en het *Bat. Nwsbl.* (22/3) van de „Fransche vliegers" op hun *tocht om de wereld*, op Tjililitan gedaald; hun „René Couzinet no. 1" kan 35 uren in de lucht blijven, bij een kruissnelheid van 190 K.M. en een benzine-verbruik van 65 L. per uur.

Atjehsch als voertaal.

Te *Kota Radja* heeft zich een comité gevormd onder leiding van *Teukoe Hasan*, dat zich in een vergadering van 1000 personen verklaarde *tegen het gebruik der Atjehsche taal* als voertaal voor het onderwijs op de volksscholen en de 2de klas scholen, dus: *vóór het Maleisch als voertaal*. Men vreesde, door zich te houden aan de eigen taal, te worden weggedrongen uit het „Indonesisch" verband. Op de vergadering werd een desbetreffende motie aangenomen. N. h. o. van het *Soer. Hbl.* (17/3, 2de bl. „Relletje", *Z.*) zou een Regeering, die met deze actie tegen de Atjehsche taal rekening hield, in Atjeh zeer gevaarlijke contra-krachten kunnen ontketenen. Ongeveer tien jaren geleden heeft *Dr. Kern* in zijn rapport, om tot verbetering van de toestanden in Atjeh te komen, ook voorgesteld: *Nationalisatie van het volksonderwijs* en *Uitgifte van Atjehsche volkslectuur*. De meest bevoegde bestuursambtenaren in Atjeh hebben zich op hetzelfde standpunt geplaatst en getracht te waken tegen denationaliseering van de Atjeh'sche bevolking. Wat voor Atjeh geldt, is eveneens van toepassing op andere gebieden in dezen Archipel, waar de eigen nationaliteit zich handhaafde. In het „Vaderland" (1/9, '31) wees *dr. Abdul Rivai* er op: dat de bevolking der Buitengewesten niet veel voelt voor de nationalistisch-politieke beweging van Java, en dat op Sumatra geen *Indonesisch nationalisme* bestaat. In Minangkabau wordt reeds eenigen tijd de volkstaal bij het volksonderwijs als voertaal gebruikt. De Zending doet in de Toradjalanden hetzelfde. In Z.-W. Celebes zal het Maleisch worden vervangen door het Boegineesch; in *Atjeh* zien wij hetzelfde geschieden. Dit is de uitvoering van het groote plan, en men mag zeggen dat de overgroote meerderheid der bevolking daarmee is ingenomen; *het gaat alleen om het volksonderwijs*. Bij het onderwijs op andere scholen, welke gelegenheid moeten bieden te komen tot eene verder gaande ontwikkeling dan met volksonderwijs kan worden verkregen, gelden deze overwegingen niet. Het streven der Regeering: nationale uitbouw, allereerst door eigen taal en literatuur, valt niet in den smaak der „Indonesiërs", die, met hun adat, soms hun geloof, hun kleeding en hun taal verloren. Het *Soer. Hbl.* waarschuwt dat men zich niet van de wijs late brengen door de „1000 man" van Teukoe Hasan, doch dat men met kracht blijve voortwerken aan zoo spoedig mogelijke *nationaliseering van het volksonderwijs* in de Buitengewesten.

Inlandsche Zaken worden besproken door de *Deli Crt.* (15 en 22/3 „Atjehsch als voertaal"; 26/3 „Actie tegen het Bataksch"), het *Soer. Hbl.* (14/3, 2de bl. „Tactloos", *Z.*), *De Sum. Post* (24/3 „Woordenspel", over Imperialisme), het *Bat. Nwsbl.* (10/3 „Onze moeilijke taal"; 22/3 „Auto-activiteit", toename in Cheribon der weefnijverheid) en *De Loc.* (17/3, blz. 23 „De Inlandsche Wereld", o.a. een overzicht der Maleische Pers).

Geen rubberrestrictie.

De strijd tusschen vóór- en tegenstanders van restrictie in de rubber is beslecht. De Nederlandsche Regeering heeft 144 restrictie-plannen aan een onderzoek onderworpen, maar er geen enkel deugdelijk van bevonden. In het enorme aantal plannen, dat ter bestudeering werd voorgelegd, schuilt voor een belangrijk deel de reden van het eerst thans nemen van een beslissing door de Regeering in Nederland. De rubbercultuur moet thans zichzelf zien te redden. Dat is een moeilijke opgave — meent de *Deli Crt.* (21/3 „Het rubberdrama") — bij een verkoopprijs, welke ligt *beneden* den kostprijs der onder de gunstigste voorwaarden produceerende onderneming, en in het vooruitzicht dat men te rekenen heeft op een nog verder stijgenden wereldvoorraad, daar men in een productie op volle kracht verlaging van den kostprijs verder zoeken zal. Alle rubbermaatschappijen hebben reeds drastische maatregelen tot drukking van den kostprijs genomen; deze maatregelen kunnen de redding echter niet brengen. Daarvoor is de ongunstige marge tusschen kostprijs en verkoopprijs te groot. Bij een kostprijs van 40 ct. per K.G. en een verkoopprijs van 20 ct. wordt *ter Sumatra's Oostkust* ƒ 16 millioen verloren. De verkoopprijs bedraagt echter 14 of 15 ct.; zelfs de onder de gunstigste voorwaarden produceerende onderneming met een kostprijs van 18 à 20 ct. kan niet doorgaan met produceeren. De zwakkere maatschappijen zullen het gelag van de saneering der rubbercultuur hebben te betalen en daarin schuilt een tragisch element. De productieve aanplant zal verminderen met 100.000 H.A. en komen op ruim 72.000 H.A., zoodat de grootste helft buiten mededinging komen zal, *al blijven de boomen staan als stille bedreiging van elk definitief herstel der rubbercultuur*. De boomen verdwijnen niet, ook niet in Djambi, waar de Inlandsche producent het tapmes weer ter hand zal nemen, zoodra de rubberprijs iets zal stijgen. Bij de Europeesche rubbercultuur zullen de oude aanplanten vanzelf buiten tap komen. Slechts de hoogproduceerende nieuwe clonen zullen den strijd nog een poosje kunnen volhouden, maar ook daaraan komt een einde, indien niet spoedig een verbetering van den toestand intreedt. De voorraden zijn schrikbarend en eenig uitzicht op toenemende consumptie bestaat er niet. De productie van automobielen neemt af en de levensduur der banden toe en juist *de bandenindustrie* is de voornaamste consumente van rubber. Men ziet ter S. O. K. geen heil meer in rubber. Men werkt er onder den last van drukkende voorschriften en omstandigheden; de Overwal produceert goedkooper dan Deli, terwijl de rubber in kwaliteit niet voor die van S. O. K. onder doet. Men heeft hier hoogere loonen en zwaardere lasten door de verplichtingen ten aanzien van de gezondheidszorg der arbeiders. Maatschappijen, welke hun cultuur-risico verdeeld hebben en die over groote reserves beschikken om den strijd voort te zetten, zullen den strijd voeren onder het motto „onderhoud bijzaak, tappen hoofdzaak". De greep der Europeesche cultuur op de rubber wordt steeds losser. Men zal moeten overgaan tot het entameeren van andere cultures, zooals oliepalm, waartoe men de rubber-boomen zal hebben te rooien. Rubber is een gewone boschcultuur en veel meer zorgen dan die welke de overige boschproducten eischen, vraagt zij feitelijk niet. De enorme kapitalen, welke ter S. O. K. in de rubber zijn gestoken (ƒ380 millioen), hebben hun doel gemist. Op den verrassend snellen opgang is een verbluffend diepe val gevolgd.

De saneering van de rubber — indien deze cultuur als Europeesche cultuur ooit genezen zal — zal niet kunnen plaats hebben zonder dat velen in hun bestaan worden getroffen.

Landbouwzaken vinden wij behandeld in de *Java-Bode* (21/3 „Survival of the fittest", over rubber; 22/3 „Het doodvonnis van de rubbercultuur"; 16/3 „Javanenkolonisatie", *C. V.*; 17/3 Kolonisatie en Transmigratie", *C. V.*; 18/3 „De terugkeerende Deli-contractanten"), *De Sum. Post* (21/3 „De vervlogen hoop", betr. rubber; 23/3 „De booze ex-Delikoelies"), de *Deli Crt.* (24/3 „Terugzenden of hier houden"), het *Bat. Nwsbl.* (22/3 „Arbeidstoestanden") en het *Soer. Hbl.* (15/3, 2de bl. „Zeepbellen", Z. over kolonisatie; 16 en 17/3, 2de bl. „Suikervraagstukken", *W.*; 17/3 „Cultuurbelangen", *Dr. v. H.*; 18/3, 2de bl. „Concessies of erfpacht", *Z.*; „Welvaartsonderzoek in Kedoe-Bagelen").

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De Volksbeweging.

In het nummer van 17 Febr. klaagt *Mustika* over slapte in de volksbeweging: het is alsof het koude weer en de vele regens hun invloed laten voelen. Niet alleen de nationale, doch ook de Islambeweging is als bevroren; de heer Soekarno lijkt nu wel een lieve weduwe die haar geliefde verloren heeft!

In het nr. van 15 Febr. vindt een inzender de P. B. I. vrijwel de meest actieve vereeniging, doch die op godsdienstig gebied de vreemdste dingen doet. Terwijl de meeste leden en leiders dezer vereeniging, die Islamieten zijn, hun godsdienstplichten ternauwernood nakomen, stelde de vereeniging toch een comité in voor het inzamelen van zakat en pitrah. Waarom beveelt zij haar Moslim-leden dan ook niet het gebed, het vasten en de bedevaart aan?

Djenggala, het blad der Soerabajasche onafhankelijken, zegt dat de invloed van Dr. Soetomo in de volksbeweging aan het tanen is. Het blad ziet in Dr. Soetomo niet meer of niet minder dan een oplichter en bedrieger; hij is door het blad ontmaskerd en krijgt nu van alle kanten, zelfs van „Aksi" en de N. I. A. S.-leerlingen critiek te hooren. In de volksbeweging is van Dr. Soetomo niets anders dan de „onwelriekende" naam overgebleven. Volgens het blad, zingen nu de kampongkinderen: „P. N. I. rood-wit, P. B. I. roodgroen, Soekarno 'n dapper leider, Soetomo tabak-leider". Hetzelfde blad komt ook sterk op tegen de Diponegoro-vereering, zegt dat Diponegoro zich tot het volk wendde alleen opdat het voor zijn belangen strijden zou, voedsel wilde worden voor de kogels. Als hij den strijd gewonnen had, zou hij geen republiek gesticht, doch zich tot Koning uitgeroepen hebben. Dit weten de leiders heel goed en daarom is het hun kwalijk te nemen dat zij het volk tot die fanatieke heldenvereering hebben aangezet. Alleen de papierwinkels en nationale fotografen hebben er voordeel van.

In een toespraak tot de leden van de P. B. I., door den heer Soetorno in het G. N. I. gebouw te Soerabaja gehouden (*Soeara P. B. I.* van 1 Maart) wees deze op de moeilijke tijden en de zware taak van allen in deze wereld, waar recht en waarheid verre zijn en hebzucht overheerschend is. Hij wekte evenwel tot „doorgaan" op; de partij wordt tot dat doorgaan op den ingeslagen weg gesteund door de vele adhaesie- en sympathiebetuigingen van andere partijen en voormannen, o.m. van Pasoendan en de heeren Thamrin, Sartono, Hadi, Soebrata e. a. en niet in het minst door de vrekregen samenwerking met S. A., P. M. I. en Timorsch Verbond. Zoolang verder de relaties met Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo, Ir. Soekarno e. a. nog hecht zijn, zal het „djalan teroes" moeten wezen. En ook naar de stemmen die zeggen dat de P. B. I.-ers „anti-islam" zijn, hoeft men niet te luisteren zoolang Moehammadijah en hare leden nog naast de partij willen gaan en Nahdhatoel Oelama en ook de Oelamas in Mekka in de beste verstandhouding leven met de P. B. I.-ers.

Een verslag van deze overeenkomst, in hetzelfde nr. gegeven, zegt dat de afdeelingsvoorzitter specialen dank bracht aan de vele Christenen, wier aanwezigheid voldoende beweest dat de P. B. I.-leden elkaars godsdienstige opvattingen weten te eeren en te eerbiedigen. Verder over de Islamplichten sprekend, zeide hij dat de P. B. I. aan hare fitrah en zakat-plichten had voldaan door haren arbeid in hare stichtingen, Vrouwentehuis, Armenzorg, Vereeniging voor weezenverpleging, Comité tot bestrijding der werkloosheid. Internaat voor studeerende meisjes, de vereeniging Transimigratie Indonesia, Kinderzorg, enz. Ondanks die vele sociale stichtingen is de P. B. I. 100 % een politieke vereeniging, die streeft naar de onafhankelijkheid van Indonesië.

Diverse onderwerpen.

Verschillende maatregelen van de Regeering in verband met de crisis, maar voornamelijk de voorgeno-

men belastingverhooging, hebben de aandacht der bladen. De *Keng Po* van 17 Febr. zegt dat een verhooging van de belasting in dezen tijd van verminderde inkomsten, prijsdaling, salariskorting, enz. het publiek dubbel zal treffen en dus al heel ongelegen zal komen. Het standpunt van de Volksraad terzake wordt met spanning afgewacht.

De *Darmo Kondo* van 20 Febr. stelt tegenover de voorgenomen crisisheffingen eveneens de verminderde inkomsten van de massa en voegt er nog geprikkeld bij dat zoovele van verschillende zijden terzake voorgebrachte bezwaren woorden genegeerd. De Indonesiërs moeten zich dus gereed maken voor de komende moeilijke tijden, voor een verzwaring hunner lasten en voor een verbetering van hun economische en politieke positie arbeiden, opdat zij niet zooals nu als voorwerpen worden beschouwd, maar als menschen zullen worden gewaardeerd.

De *Sipatahoenan* van 22 Febr. komt er tegen op dat de Regeering het drukke bezoek van Inheemschen aan bioscopen als een argument gebruikt om daarmee te betoogen dat de belastingdruk op deze bevolkingsgroep nog best kan worden verhoogd. De Regeering toont daardoor geen juist idée te hebben van de werkelijkheid der dingen en van de levensomstandigheden der bevolking. Het blad betoogt verder dat: 1e. bioscoopbezoekers in de steden maar een klein gedeelte vormen van de groote in moeilijkheden verkeerende massa; 2e. velen naar de bioscoop gaan, niet omdat zij over zooveel geld beschikken, maar louter om er afleiding te zoeken van hun dagelijksche beslommeringen en zorgen.

In dit verband schrijft nog iemand in de *Darmo Kondo* van 19 Febr. dat hij gedurende de Lebaran verscheidene gezinnen heeft bezocht, van wie hij te hooren kreeg dat zij het weinige wat ze nog hadden, als patjol en linggis, hadden verpand en van het geld vuurwerk hadden gekocht om den kinderen eenig pleizier te geven. De pandhuizen werden eenige dagen voor den Lebaran door lieden bestormd die niet als anders hun mooiste kleederen kwamen inlossen, doch voorwerpen als bordjes en kopjes verpandden. De Regeering zal de volle verantwoordelijkheid op zich moeten nemen als zij straks tot verhooging van de volkslasten overgaat.

In de *Bintang Timoer*, die in het nr. van 15 Febr. een beschrijving gaf van de Lebaran-viering in Bantam, waarin o.m. gewag werd gemaakt van het feit dat ook de Resident en de heer Pijper van het Kantoor voor Inlandsche zaken de plechtigheid van het bezoek aan de heilige graven in Oud-Bantam bijwoonden, wordt in het nr. van 16 Febr. een bespreking van dit voorval opgenomen, waarin de schrijver er niet erg over te spreken is dat die plechtigheid ook door Europeanen (niet-Islamieten) werd bijgewoond. De vraag is of een en ander officieel geschiedde, maar waarom en met welk doel zou dan die ambtenaar van Inlandsche zaken tegenwoordig zijn geweest. Voor de over het algemeen nog orthodoxe en fanatieke Bantamsche Islamieten moet het toelaten van Europeanen in de Mesdjid Agoeng en dat vooral bij deze Lebaranviering, niet prettig zijn geweest. Schrijver merkt er verder bij op dat de aanwezige prijaji's en ook bedoelde ambtenaar, die blijkbaar met de gebruiken vertrouwd is, op den grond zaten, doch de Resident en diens echtgenoote, mede aanwezig, bleven staan en rondkeken, terwijl de laatste nog aanstoot zou gegeven hebben door hare kleeding. De verschillende plechtigheden zouden er onder geleden hebben.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor N.-I.

No. 38 van 19 Maart: De rubbertragedie. En wat zoo noodig is. — Palmolieverscheping in bulk. (De eerste verscheping naar Belawan heeft plaats gehad). — Kinineproductie in Bengalen (die vooruitgaat. De oogst op een oppervlakte van 265791 acres bedroeg 1476054 Eng. ponden). — Bewaren van meststoffen, insecticiden etc., door B. Ph. M. de Groot (vlugschrift no. 60, Deli-Proefstation).

Economisch-Statistische berichten.

No. 850 van 13 April: De invloed van het buitenlandsch kapitaal op de ontwikkeling van de cultures ter Oostkust van Sumatra, II. slot, door H. J. Manschot (de belangen van het Nederlandsche en buitenlandsche kapitaal bij de hoofdcultures. Het totaal in de cultures belegde kapitaal bedroeg eind 1930 ongeveer 650 millioen gulden, waarvan komt op rekening van Nederland: 351, Engeland: 125, Amerika: 62, Frankrijk-België: 74, Japan: 15, Duitschland 10, Diversen: 5 en Zwitserland: 4½ millioen, alles afgerond).

Europeesch export extract.

April: Hoe men den wegenbouw financiert in Nederlandsch Oost-Indië en in naburige landen, door A. Sr. (behandelt worden thans Ceilon en de Philippijnen). — Het Koninklijk Koloniaal Instituut, door A. Sr. — De Nederl. Basalt Maatschappij en de Indische Wegen, door A. Sr. (vraaggesprek van den heer Prins en het Alg. Ind. Dagblad van 17 Maart).

Geneeskundig Tijdschrift voor N.-I.

Afl. 6 van 15 Maart: Eenige beschouwingen over de erfelijkheidshypothesen der bloedgroepen, door J. A. P. Hille Ris Lambers. — Verspreide aanteekeningen over Anopholinen in den Oost-Indischen Archipel, door dr. R. Soesilo. III. — Een studie over de aetiologie van trachoom. I. De beteekenis van B. granulosis Noguchi, door dr. C. J. Schuurman. — Over de behandeling van geprotraheerde typhoidgevallen met fixatieabscessen, door dr. R. G. J. P. Huisman. — Dr. David Beylon, Overleden te Batavia 23 December 1781, herdacht door L. S. A. M. von Römer (hij was de eerste beschrijver van de knokkelkoorts).

Humfeldsfinancier.

20 April, No. 30: Sumatra-tabak. (Een energieke geest beheerscht blijkbaar onze Sumatra tabak-maatschappijen-directies, om de moeilijkheden te overwinnen. Dit alles wil zeggen, dat wanneer het inderdaad komt tot het lage productiecijfer, dat men zich voor 1933 en 1934 voorstelt, wij een serie jaren tegemoet gaan, waarin de hooge producties van de laatste jaren voorloopig tot het verleden behoort. Doelbewust gaat men zich dus scherp spitsen op kwaliteits-product en kostprijs-verlaging: om geld te verdienen.)

Indologenblad.

April: Het zesde lustrum zal niet gevierd worden. De redactie wekt tot inzending van artikelen op om een lustrumnummer samen te stellen. Men kan zijn bijdragen zenden aan K. Huizenga, Morschweg 57a, Leiden.

De Mijningenieur.

Maart: Diamantafzettingen van Landak, door ir. H. Witkamp (de Westerafdeeling van Borneo). — Oud-tertiaire in phyllitische Facies in West-Borneo, door ir. G. ter Bruggen. — Nogmaals over Collectie-Dubois, door A. C. de Jongh. — Paleontologische Referaten (een nieuwe rubriek, waarvan dr. W. Scheffen de eerste medewerker en initiatiefnemer is).

Nederlandsch-Indië.

Afl. 12 van 1 Maart: Het Tehuis voor socialen arbeid van het Leger des Heils (waaraan eerbiedige hulde en dank wordt gebracht.) — De Crisisheffing, door A. Hartevelt (een dringend en sympathiek beroep op de landgenooten). — Kolonisatie, II, door dr. B. Vrijburg.

De Rijkseenheid.

van 20 April, no. 29: Van mechanisatie naar organische Rijkseenheid, door prof. mr. dr. H. Westra (wie den voortbouw aan de eenheid van het moederland en de overzeesche gewesten in het huidige stadium met een enkel woord wil kenmerken, zegt de schrijver, kan spreken van de omzetting van de mechanische naar de organische rijkseenheid. Een lange weg valt nog af te leggen voor dezen overgang voltooid zal zijn, zooals het een lange weg te bewandelen is geweest om te komen tot de mechanische eenheid).

De Stuw.

No. 6 van 15 Maart: Na de zitting. — De Crisis in de districten Toeloeng-agoeng en Ngoetnoet (regentschap Toeloengagoeng, Residentie Kediri), door Landbouwconsulent.

Tropisch Nederland.

Afl. 26 van 18 April: De spoorwegen in Indië, door S. A. Reitsma (met een aantal fraaie afbeeldingen.) — Nederlands roeping in Indië, XXIV, prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. (Met een schetskaart van Midden Borneo en het landschap Koetei). — Tempeldans, door L. van der Wilk (met foto van Kroet, een tienjarig danseresje op Bali).

De West-Indische Gids.

April: Geschiedenis van de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden in de 18de eeuw, door prof. dr. L. Knappert. Hoofdstuk VII. — Nederland en Suriname, door W. R. Menkman (die de opmerkingen van den heer Kesler in het Maartnummer weerlegt over de waterleiding, raswaan en de benaming Creool. Gedocumenteerd toont de schrijver aan, dat door een ruimere beteekenis aan het woord creool te geven dan die van blanke inboorling, niet met de historische gedachte in strijd wordt geraakt.) — Een Raad van experts voor Nederlandsch overzee, door A. J. W. Harloff, besproken door mr. B. de Gaay Fortman. — Meetkundige aardrijkskunde, door J. F. Snelleman.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Koloniaal Missie Tijdschrift. 15 April: In Memoriam Mgr. Arn. Verstraelen. S.V.D. Apost. Vic. der Kleine Soenda-eilanden, overleden 16 Maart. — Brieven van Caspar de Hesselle. Missionaris in N.O.I. 1851—1854. — Barber. De oudste buitenparochie van Curaçao 1832—1932, door P. A. Euwens O.P. — De Prefectuur Malang.

Ons Suriname. No. 4. April: Het verwaarloosde kind in Suriname (hiervoor doet de Broedergemeente uitnemend werk. Men denke aan het Kinderhuis Saron, aan het Kinderhuis voor Br. Indische kinderen te Alkmaar (Commewyne), en het Kinderhuis in Leliendaal). — Uit het verslag van de Saronkringen in Suriname.

Het Zendingsblad van de Ger. Kerken in Nederland. April: Mej. dr. G. J. Dreckmeier (directrice van het zendingshospitaal te Magelang). — Mej. A. F. de Waal (eerste uit Nederland gezonden verpleegster voor het zendingshospitaal te Magelang). — Het zendingsziekenhuis Soerakarta in 1931. — H. Meyerink (directeur van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo. — Midden Soemba (met zendingskaartje). — Jaarverslag over het zendingswerk in Djokja 1931.

BOEKENSCHOUW.

Sagen, Mythen en Legenden uit den Oost-Indischen Archipel, door Italiaander J. Meyboom. f 5.90.

Bijdrage tot de kennis van de stamverwantschap, de Inheemsche rechtsgemeenschappen en het grondrecht der Toba- en Dairibataks, door W. K. H. Ypes. Mart. Nyhoff. f 12.—.

Rubber, door M. H. Szekely—Lulofs. Roman uit Deli. Uitg. Mij. Elsevier, Amsterdam. f 2.90 (3.90).

Jan Pieterszoon Coen, door J. Slauerhoff, Drama in II tafereelen. Bij A. A. M. Stols, Maastricht, Brussel f 2.90 (3.90).

Marapoe, door D. K. Wielenga. Een verhaal uit Soemba, Kampen J. H. Kok, f 1.90 (2.65).

Suriname

„Suriname" van 18 Maart schrijft over de heeren van de Fox Movietone News — zie ons vorig nummer — het volgende:

„Met het vliegtuig van Dinsdag j.l. vertrokken de heeren Herbert en Bilis.

Volgens een aan ons gericht schrijven zijn de heeren zeer erkentelijk voor de medewerking, die zij hier hebben ondervonden en voldaan over de vele fraaie opnamen, die zij hebben kunnen doen en die zich uitstekend leenen voor klankfilmen.

Vooral zijn de heeren uitgelaten over de opnamen van de Djoekas (Boschnegers) die zij hebben kunnen doen. Zij zijn er in geslaagd om hun eigenaardig leven in natura op te nemen en natuurgetrouwer dan dit in het best geschreven boek of tijdschrift te vinden is.

Zij roemen hun verblijf in ons land en de medewerking die zij van alle zijden hebben ontvangen, waardoor zij in staat werden gesteld hun moeilijke taak ten uitvoer te brengen. In het bijzonder betuigen zij dank aan de gouverneur, de heeren Lawton, Herrenberg, Flym van de P. A. A., het Palace Hotel en de politie".

***

Blijkens de memorie van antwoord inzake de Surinaamsche begrooting voor 1932, handhaaft de minister van koloniën zijn standpunt, dat het momenteel geen aanbeveling zou verdienen over te gaan tot uitzending van een deskundige om het vraagstuk van Suriname's toekomst te doen bestudeeren, met het oog op de geldelijke consequenties van de eventueel door zoodanigen deskundige in te dienen voorstellen verbonden. De minister geeft toe dat mogelijk daarnevens andere plannen ter tafel zouden kunnen worden gebracht, waarvan de verwezenlijking meer op het terrein van het particulier initiatief zou liggen. Op grond van de in dergelijke zaken opgedane ervaring zou de minister het evenwel in groote mate betwijfelen of ook dergelijke plannen levensvatbaarheid zouden hebben, wanneer niet eveneens in de eerste plaats het gouvernement in zeer belangrijke mate financieele medewerking zou verleenen. Bovendien zou de minister het niet raadzaam achten, in deze tijden zich te begeven in het maken van plannen, die eerst later tot uitvoering zouden kunnen worden gebracht. Het ware wel zeer te vreezen, dat de factoren, van welke men thans zou meenen te mogen uitgaan, tegen het tijdstip, waarop die plannen in daden dienden te worden omgezet, zouden blijken, hun waarde geheel of in groote mate te hebben verloren.

Dit neemt niet weg, dat ook volgens den minister voldoende overblijft, waarop regeering en gouvernement zich in de naaste toekomst kunnen toeleggen tot bevordering van de economische ontwikkeling van Suriname. Het bestuur zit te dien aanzien geenszins stil; o.m. wordt door het aanleggen van wegen, het voorbereiden van irrigatiewerken, het verbeteren van de afwatering van gronden en andere maatregelen van dien aard ernstig in deze richting gestreefd.

Verder wordt medegedeeld, dat met medewerking van de daaromtrent geraadpleegde belanghebbenden dit jaar de verscheping van sinaasappelen naar Nederland weder ter hand zal worden genomen. Daarnevens is — gelijk reeds eerder werd te kennen gegeven — overleg gaande met een onderneming welke meer in het bijzonder de ananascultuur op het oog heeft.

Omtrent de voortzetting van de proefneming ten aanzien van de mechaniseering der rijstcultuur, hoopt de minister spoedig in de gelegenheid te zijn, een beslissing te nemen.

Op agrarisch gebied biedt Suriname naar het inzicht van den minister voor een werkelijk bevredigend bestaan van Nederlandsche kolonisten vooralsnog weinig kansen.

***

Op de bezuinigingsvoorstellen van den Gouverneur op het gebied van het onderwijs komen wij in een volgend nummer terug. Op één onderdeel willen wij evenwel nu reeds de aandacht vestigen, n.l. op het voorstel om op de districtsscholen het tweeploegenstelsel in te voeren.

Uit Suriname wordt ons n.l. toegezonden het nummer van 12 Februari van *„Onze Gids, orgaan van de Christelijke Onderwijzersvereeniging „Broederschap","* waarin wij het volgende lezen:

„Wat het tweeploegen stelsel betreft, meer nog voor het District dan voor de stad, lijkt het ons onaannemelijk en in de praktijk ontoelaatbaar. Als van de 90 leerlingen, die men iederen districtsonderwijzer toedenkt 45 beginnen om half acht, wie houdt er dan toezicht op de andere 45, die met de eersten per boot of per corjaal aangekomen zijn en eerst om 10 uur of half elf onderwijs zullen genieten? Vooral als het schoolterrein onmiddellijk bij de rivier ligt, wat het geval is met vele districtsscholen. En als straks de 45 kleintjes geholpen zijn aan het „surrogaat"-onderwijs (45 leerlingen vormende even zooveel klassen) en de grooten een beurt krijgen, wie waakt dan over de vrije kindertroep, die niet bij de school woont? Zelfs in den Slaventijd hadden de kleine zwartjes een „creoro"-ma, om toezicht te houden op ze, als de ouders de plantage in moesten. Maar de ouders van nu zullen hun kleintjes aan verwildering en misschien levensgevaar zien prijsgegeven, opdat enkele duizenden guldens worden uitgespaard. En de Zaterdagschool, in de stad mislukt, is ten eenenmale een paskwil in het District.

De ouders hebben meer dan te Paramaribo, daar de kinderen noodig, ja zelfs op andere dagen. Daarbij komt, dat de eenmanscholen overheerschend zullen worden en $6 \times 2^1/_2$ uur of 6×3 uur, inplaats 5×5 uur de resultaten van het B.L.O. er niet beter op zullen maken. En zal men steeds om half acht of om acht uur op de 1ste groep kunnen rekenen. Hangt niet veel van het getij af? Zal men van kinderen kunnen eischen te pagaaien tegen den stroom op, in zeer beperkten tijd, om tijdig op de school te kunnen zijn, of zusjes en broertjes er te brengen?

En die bij de school wonen, of in de buurt van de stad, en er om 10 uur of 10 uur 30 moeten wezen, zullen ze niet op boodschappen worden gezonden, of met werkzaamheden belast, waardoor ze juist nu te laat zullen komen of dikwijls geheel zullen wegblijven?

We vreezen zeer, dat het twee-ploegenstelsel reeds in het begin tot mislukking gedoemd zal zijn en bij handhaving na „geslaagd-verklaring" (Denk aan het „welgeslaagde" B.L.O.!) den doodsteek aan het Districtsonderwijs zal beteekenen."

Wij twijfelen er niet aan of het Bestuur zal rekening houden met de door het blad aangevoerde ernstige bezwaren.

Wat de halve dag-school op Zaterdag betreft herinneren wij ons dat die werd afgeschaft om het schoolverzuim op Maandag te voorkomen. De armere bevolking had n.l. den Zaterdag noodig om de schoolkleeren der kinderen, die daar niet dik in zitten, te wasschen en te strijken.

***

In de aula van het Koloniaal Instituut had de vereeniging Suriname Dinsdagavond 19 April een Suriname-avond georganiseerd, die druk was bezocht.

De voorzitter der vereeniging, de heer J. Gemmel en de secretaris, de heer de Miranda, zetten het doel der bijeenkomst uiteen, n.l. propaganda te maken voor het zoo weinig bekende gedeelte van het Nederlandsche rijk, de kolonie Suriname. Men staat verbaasd, als men nagaat, hoe weinig men hier te lande op de hoogte is, in vergelijking met Insulinde, van de toestanden in Ned. Guyana. De vereeniging „Suriname" heeft ten doel: naast het onderhouden van een band tusschen de Surinamers hier te lande de belangstelling voor dit land levendig te houden. Krachtige hulp van het moederland is voor alles noodig. Voorts wekte spr. op tot steun aan het fonds der vereeniging, dat dient tot ondersteuning van de vele werklooze Surinamers.

In de pauze werd hiervoor gecollecteerd.

De film die vervolgens vertoond werd en uit drie deelen bestond, gaf den aanwezigen een indruk van dit tropische land, van de industrie en den landbouw, die er beoefend wordt. Ook de ziekenhuizen en scholen der Katholieke Missie werden op het witte doek vertoond. De film, die met groote belangstelling werd gevolgd, werd afgewisseld met Surinaamsche voordrachten, die grooten bijval oogstten.

De vereeniging „Suriname" mag op een welgeslaagden propaganda-avond terug zien.

***

Met de Surinaamsche postzegels is er telkens wat. Een paar jaar geleden waren er cijferpostzegels van 10 cent in gebruik, die bij aanraking met water of vochtige lucht geheel verdwenen. Nu ontvangen wij telkens drukwerk met gele postzegels, die niet tegen de zeelucht kunnen en geheel onleesbaar aankomen. Naar het verschuldigde port moeten ze van $7^1/_2$ cent zijn.

Curaçao

Kiesrecht.

De raad van politie op Aruba heeft den gouverneur verzocht den welstandsgrens voor kiesbevoegden niet te verhoogen, hoewel de bevolking zoowel als de stoffelijke welvaart van het eiland, aanmerkelijk is toegenomen. Ten bewijze van dit laatste wijst de raad op de volgende factoren, die een aardig beeld geven van de economische verandering, die het eiland heeft ondergaan:

De bevolking van Aruba toont volgens de volkstelling van 1 Januari d.j. vergeleken met de cijfers van het jaarverslag over 1926, een vermeerdering aan van 6841 zielen; in 1926 telde deze 9206, terwijl 1931 een totaal aangeeft van 15687.

Bouw-, cultuur- en andere gronden, die tot voor kort een zeer geringe waarde vertegenwoordigden, zijn wel 5 à 6 maal in waarde toegenomen, hetgeen op de volgende wijze te verklaren is:

a. bouwgronden, die door het gouvernement in 1926 tegen den prijs van f 1.— per vierkante meter in eigendom werden uitgegeven, worden thans tegen dien van f 5.— uitgegeven;

b. cultuur- en andere gronden die tot kort geleden bij verkoopingen niet meer dan f 50.— per Hectare opbrachten, worden thans ver boven f 100 verkocht.

De arbeidsloonen, die niet lang geleden nog, voor veldarbeiders, timmerlieden, metselaars en anderen, respectievelijk f 1.50, f 3.50, f 3.50 en f 1.50 perdag bedroegen, zijn onderscheidenlijk gestegen tot f 4.— en f 5.—, f 5.— en f 7.50, f 5.— en f 7.50 en f 4.50 en f 5.—.

De vestiging van twee petroleum-maatschappijen op Aruba is gepaard gegaan met een groote immigratie, waardoor de huurprijzen voor woonhuizen en andere, de hoogte ingegaan zijn; immers voor een woonhuis, waarvoor in 1926 een huurprijs van f 25.— 's maands bedongen werd, wordt thans f 100 of meer betaald;

De handel, die in 1926 nog op zeer bescheiden schaal gedreven werd, is met rasse schreden vooruit gegaan — in 1926 werd voor een waarde van f 2.415.048 ingevoerd en voor f 403.472 uitgevoerd, terwijl 1930 onderscheidenlijk f 150.232.243 en f 193.904.750 aantoont.

Bonaire.

De *Amigoe* deelt mee:

Er is op Bonaire een bedrijfsvereeniging opgericht. Deze vereeniging heeft ten doel, behalve het bebouwen der gronden, ook voorlichting te verstrekken en inlichtingen te geven, omtrent afgebied enz. Ook zaden zullen verschaft worden. Verder wil deze vereeniging trachten om zoo mogelijk te komen tot een gemeenschappelijken verkoop. Ook zullen pogingen worden aangewend om den veestapel te verbeteren.

De vereeniging werkt met steun van het Gouver-

nement, dat o.a. rentelooze voorschotten verstrekken zal. Ook aan personen is het Gouvernement bereid voorschotten te verschaffen, voor doeleinden als hierboven genoemd.

Voorloopig zal, wat we reeds hebben medegedeeld, de stoomverbinding tot 1 Augustus eenmaal per 14 dagen bij heen en terugreis naar en van de Bovenwinden het eiland Bonaire aandoen.

Verder zal het Bestuur zorgen voor schoolvoeding, voeding voor kraamvrouwen en ouden van dagen. Ook het Antillenfonds zal hierin gaarne de helpende hand bieden.

Op beperkte schaal zal ook getracht worden om aan Bonairianen werk te verschaffen. Bevorderd wordt o.a. dat Bonairianen te werk gesteld worden bij scheepvaart en oliemaatschappijen. Reeds zijn er 25 werkzaam gesteld op Curaçao en meer zullen er volgen. Men begrijpt echter dat dit slechts langzamerhand kan geschieden, daar het nu niet de geschikte tijd is, door de vermindering van personeel allerwege.

Huisvlijt.

Volgens het verslag over 1931 kocht de vereeniging voor f 7.086.88 aan handwerken, enz. op, terwijl zij verkocht voor f 10.157.165.

Scheepvaart.

In Februari was het aantal ingeklaarde stoomschepen 8 meer dan in Februari 1931, dat der zeilschepen 40 lager. De eerste twee maanden van 1932 zijn met 758 stoomschepen, metende 4.958.753 M^3 netto, in aantal 24 minder in inhoudsmaat 230.946 M^3 boven Jan.-Febr. 1931. De zeilschepen zijn met 172 82 minder dan in 1931.

Afscheid R. J. Beaujon jr.

Bij het heengaan uit den Kolonialen raad van den heer Beaujon, waarvan wij reeds melding maakten, heeft de voorzitter aldus gesproken:

„Met leedwezen heeft de Raad voorzeker de mededeeling ontvangen van de ontslagname van den heer Beaujon als lid van dit College. Gedurende den tijd, dat Z.Ed. zitting had in dit College, heeft hij getoond een werkzaam en nuttig lid te zijn. Toen ik dan ook vernomen had, dat de Heer Beaujon zijn ontslag zou nemen, heb ik getracht hem van zijn voornemen te doen afzien om hem voor den Raad te beouden.

Mijne poging bleef helaas vruchteloos. Met genoegen zal de Raad steeds herdenken de aangename samenwerking en omgang, die geheerscht heeft tusschen den heer Beaujon en de leden onderling."

Willem I.

Wij hebben erop gewezen, dat de voorgenomen vereeniging der Joodsche gemeenten in den geest van koning Willem I was, die op Curaçao alle protestanten in één kerk vereenigde. Het zal zoo ver niet gaan, schrijft de *Amigoe*, want voorloopig bedoelt men de leden van beide Joodsche gemeenten alleen bij elkaar te kunnen laten kerken.

En hadden wij gezegd, dat de kerkstichting in Emmastad een inbreuk op Willem I's plan maakte, de *Amigoe* zegt, dat dit ook het geval is met de in uitzicht gestelde gereformeerde kerkinrichting op de Isla. Inderdaad. Tot zekere hoogte. De predikant van Negropont wordt bezoldigd uit 's lands kas, zoodat hier de overheid zelf heeft meegewerkt aan de loslating van de regeling van 1825; de Gereformeerden zullen ook in Curaçao wel geen aanspraak maken op gouvernementsgeld.

Het treft ons, dat de begroting spreekt van „drie predikanten bij de Vereenigde Protestantsche gemeente". Behoort ds. Van Lindonk dan daartoe? Is de kerk van Negropont een kerk van de Vereenigde Protestantsche gemeente? Waarom is dan bij Kon. besluit, opgenomen in Pb. 1931 no. 29, de toepasselijkheid van het Kon. besluit van 12 Nov. 1824 (Pb. 1825 no. 91) beperkt tot de te Willemstad gevestigde Protestantsche gemeente?

Uit den Verren Vreemde

De Britsche politiek in Indië.

Zonder overdrijving kan men zeggen dat het verloop der gebeurtenissen in Britsch-Indië stof in overvloed geeft om elke week een interessante correspondentie in het *Kol. Wkbl.* te kunnen schrijven. Maar daar onze rubriek zich niet tot deze gebeurtenissen wil bepalen, kunnen wij, juist door die toevloed, slechts nu en dan momenten uit de beweging weergeven. Wij hopen de keuze zoo te doen dat de groote lijn, volgens welke de beteekenisvolle evolutie zich ontwikkelt, door de fragmentarische vermeldingen toch ook in het oog kan worden gehouden.

Zoo krijge hier de samenvatting van de door den minister voor Indië, Sir Samuel Hoare, gehouden rede, vóór het Paaschreces van het Lagerhuis, een plaats. Zij zette nogmaals de politiek uiteen, die ter verdere ontwikkeling van de Rondetafelconferenties gevolgd wordt, en zij gaf een nadere verklaring van de strenge maatregelen in Indië in toepassing gebracht tegenover de woelige Congrespartij.

De minister verklaarde, dat het verloop van zaken een bevestiging bracht van de noodzakelijkheid der getroffen strenge maatregelen, waardoor de actie van het All India Congress gefnuikt is. Het plan van het z.g.n. Working committee wilde de regeering tot ondergeschiktheid brengen aan Gandhi's opperleiding. Nu de regeering haar lankmoedigheid heeft vervangen door een duidelijke wilsuiting ondervindt deze houding vrijwel overal steun. Behalve in Bombay is er eigenlijk nergens een ernstige poging gedaan om tegen den geordenden gang van zaken in te gaan. Waar iets beproefd is om den handel of de goede verstandhouding te verstoren is dit op een mislukking uitgeloopen. De financieele en credietpositie van het land is beter dan zij eenigen tijd geleden was. De erkende moeilijkheden ten spijt wordt het door de Rondetafelconferentie opgemaakte schema voor een groote bestuurshervorming uitgewerkt.

Indien de Congres-beweging minder actie betoont, is zulks voor een niet gering deel hieraan toe te schrijven, dat de beschikbare fondsen niet meer toereikend zijn om vrijwilligers te huren om te posten, obstructie uit te voeren, propaganda te maken.

Uit alles blijkt, dat de bevolking er naar verlangt zaken te kunnen doen en in vrede te leven. Velen laten zich gemakkelijk door opruiing en intimidatie in handelingen meeslepen, die een bespotting zijn van de vrijheid voor welke het Congress warm maakt.

Het zou een dwaasheid zijn te beweren dat de uitgevaardigde ordonnanties populair zijn, of ook dat zij beschouwd zouden mogen worden als een blijvende genezing van de misstanden waartegen zij in 't leven zijn geroepen. Dat zij met succes toegepast konden worden is voor een groot deel toe te schrijven aan de misgrepen, die het Congress in het laatst van het vorige jaar begaan heeft. De extremistische leiders werden misleid door de aanvankelijke instemming bij hun eerste optreden, zij kwamen er daardoor niet toe goed rekening te houden met de politieke stemming van het volk. Zoo gaven zij zich geen voldoende rekenschap van de verandering door de Rondetafel-conferentie in de algemeene politieke verhoudingen gebracht. Wat daar behandeld is wekte geen algemeene bewondering, maar 't werkte toch geleidelijk op de stemming in. Anderzijds hield Gandhi te Londen speeches over het toekomstig bestuur van Indië, die zijn volgelingen in Indië verontrustten. Daarop volgde de campagne voor geen-belasting, door het Working committee, die als ontijdig veel tegenstanders had en geen doel trof. De poging van het Congress om verzet af te kondigen tegen de uitgevaardigde ordonnanties in Bengalië, de Vereenigde Provincies en het Frontiergebied is ook een misslag geweest, daar nu bleek dat

velen de noodzakelijkheid erkennen van bijzondere maatregelen om tegen de openlijke gewelddaden in te gaan in de genoemde streken. Had het Congress geluisterd naar den raad om door verstandig en vredelievend overleg voordeel te trekken van de stemming waarin Gandhi uit Londen terugkeerde, dan zou meer te winnen zijn geweest dan door de aangenomen vijandige, onverzoenlijke houding.

De regeering wil ook nu nog samenwerking met de Congress-partij, maar dan moet van die zijde de ernstige en oprechte bedoeling worden getoond om onderdaad tot onderhandelen over samenwerking te komen. De heerschende noodtoestand is een schepping van het Congress, indien dit zulks wil eindigt die toestand morgen.

Blijft het Congress daarentegen den terugkeer tot een normalen toestand en tot welwillende verhoudingen tegenwerken, dan is er geen kans op een spoedige samenwerking om vooruit te komen in de richting van een Indië met zelf-gouvernement. Intusschen wordt op dezen ommekeer niet gewacht. Zonder het Congress werken de goedgezinden door in de richting van het federatie-plan, dat in Londen algemeene instemming heeft gehad.

Dit geeft de opvatting weer, die de minister Sir Hoare en de onderkoning Lord Willingdon tot de algemeen gangbare willen maken. Door de strenge ordonnanties en de censuur kwamen tegenovergestelde meeningen in Indië niet duidelijk tot uiting, maar de correspondenties uit Indië in buitenlandsche organen spraken van uiterlijke rust bij innerlijke onrust. En berichten van de laatste dagen dwingen wel tot de overtuiging, dat de gemoedsstemming niet algemeen zoo berustend en blijde is als de regeering het zichzelf wil wijs maken.

Voor Zaterdag en Zondag, 23 en 24 April, was een All-India Congress uitgeschreven, waarvoor vertegenwoordigers uit alle deelen van Indië naar Nieuw-Delhi waren opgeroepen. De regeering verbood het houden van de bijeenkomst. De leiders, die haar bleven afkondigen, werden gearresteerd. Dit lot trof achtereenvolgens een 150-tal, zij werden òf opgesloten, òf geconsigneerd in een bepaalde plaats. Altijd traden weer nieuwe leiders op. In de laatste vier dagen vóór den congresdag werden uit geheel Indië nog 630 arrestaties gemeld. Dit alles ten spijt, wisten eenige honderden afgevaardigden uit verschillende plaatsen Nieuw-Delhi Zaterdag te bereiken. In de hoofdstad hebben dien dag en Zondag voorvallen plaats gehad, die, al geven zij niet de eigenlijke en algemeene volksopvatting weer, toch zeker ook niet slechts als uiting van enkelingen beschouwd mogen worden.

Wij laten hier een paar korte berichten volgen.

Ondanks het politie-verbod om in Nieuw-Delhi de aangekondigde zitting van het Pan-Indisch Nationaal Congres te houden en ondanks de arrestaties van de congresleiders, zagen ongeveer tweehonderd gedelegeerden kans Nieuw-Delhi binnen te komen, en de congreszitting te openen, terwijl in de geheele stad bovendien propagandabiljetten werden verspreid. De politie arresteerde alle congres-afgevaardigden. Ook in andere plaatsen in geheel Indië heeft de politiecongres-aanhangers gearresteerd, en op alle belangrijke punten versterkingen gereed gehouden om zoo noodig handelend op te treden.

Om 9 uur Zondagochtend verzamelden zich onder den klokketoren in het hartje van de bazaarwijk te Nieuw-Delhi plotseling een vijftigtal Congresaanhangers, die gedrukte pamfletten onder het publiek begonnen te verspreiden. Onmiddellijk werden zij allen door de politie gearresteerd en in vrachtauto's naar de gevangenis gebracht. Het pamflet bevatte een resolutie, waarin volledige onafhankelijkheid voor Indië wordt geëischt. Aangespoord werd tot verscherping van de ongehoorzaamheidscampagne.

Later trachtten ongeveer 100 Congresleden een optocht te vormen; de politie trachtte hun den weg te versperren, waarop zij zich op straat neerwierpen en weigerden op te staan. Ook hier werden onmiddellijk vrachtauto's gezonden om betoogers naar het politiebureau te brengen.

Ongeveer halfelf waren reeds 400 personen gearresteerd. De politie patrouilleerde den geheelen dag door de stad, doch hoewel het herhaaldelijk noodig was samenscholingen uiteen te drijven, hebben zich geen ernstige botsingen voorgedaan.

Het totaal der arrestaties overtrof het 1000-tal.

Dwars door de Ruba-el-Khali woestijn.

Er zijn nog altijd gedeelten van de aarde, die als onbekend op de kaart moeten worden vermeld. Tot deze behoort een groot deel van de Arabische woestijn, die in haar geheel een uitgestrektheid als half Europa heeft. Er liggen eenige oasen in, die door Arabieren uit de randstaten bezocht worden, er loopen door bepaalde gebieden karavaanwegen, maar daar buiten zijn oppervlakten, grooter dan de groote Europeesche staten, waarvan men nog niet veel meer weet dan eenige algemeenheden van twijfelachtige waarde en eenige historische verhalen van hetzelfde gehalte.

Ook hier lokt het onbekende tot onderzoek. Meermalen zijn pogingen gedaan om meer stellige wetenschap over het geheimzinnige zandland te krijgen; veel nieuws leverden zij niet op, de moeilijkheden aan de tochten verbonden dwongen de dappere verkenners hunne onderneming na korten tijd op te geven. Zoo ging 't ten vorigen jare nog den Engelschen Arabicus B. Thomas, die 't wel verder bracht dan een zijner voorgangers, maar die toch moest zwichten voor een zoodanige opeenstapeling van moeilijkheden, dat men eigenlijk had moeten verwachten, dat dit gedurende langen tijd ieder ander van het herhalen van een poging zou weerhouden.

Dit is echter anders uitgekomen. John Philby, eveneens een Engelschman, heeft zich niet laten afschrikken van zijn voornemen. Daar hij tot den Islam is overgegaan had hij wel wat voor op anderen. Hij heeft voorraden voor het onderhoud van ruim vier maanden meegenomen, hetgeen op zich zelf al een prestatie is, want de dragers moeten toch ook gevoed en verzorgd worden, zoodat hij met 50 man er op uit trok. Hij heeft den steun verkregen van Ibn Saoed, den vorst van Hedsjas en Nedsjed, wiens machtige voorspraak hem van veel dienst is geweest.

Begin Januari verliet hij de oase van Holoef, bij de grens van El Haza, het vorstendom aan de Perzische golf. Hij nam zijn weg over de oase Djabrin, die 8 jaren geleden voor het eerst door een Europeaan was bezocht. De bewoners leven in toestanden die elders tot het langverledene behooren. Van daar werd Magainma bereikt, en vervolgens zuidwaarts gehouden. De plaats werd gevonden waar Ubar heeft gestaan, hoofdplaats van een legendarisch volk, dat geheel is omgekomen, begraven door een zandstorm.

Zoo is hij de woestijn van Ruba-el-Khali geheel doorgetrokken en in de eerste helft van deze maand aan de kust van de Roode Zee aangekomen.

Nadere bijzonderheden van zijn tocht worden met spanning te gemoet gezien, zegt *La Dépêche Coloniale* van 20 April.

Het vereffenen van de Vincennes-tentoonstelling.

In antwoord op tot haar gerichte vragen heeft de préfecture van Parijs geantwoord, dat, nadat het besluit vast stond om van den aanleg der tentoonstellingsterreinen te Vincennes niets te behouden, behalve het permanente gebouw, in Januari een aanvang is gemaakt met het afbreken van het tijdelijke en het herstellen van het blijvende.

De werkzaamheden worden voortgezet met de noodige omzichtigheid en voorzichtigheid. Het opruimen van de aangelegde wegen en waterwerken, van de leidingen voor gas, electriciteit en water is in volle uitvoering. Er is een overeenkomst gesloten om de grasperken en de beplante gedeelten weer aan te leggen. Dit zal stelselmatig geschieden. Begonnen wordt in het gedeelte van het bosch begrepen tusschen den weg Du Château, den weg van Reuilly en de avenue de Gravelle. In den loop van den zomer denkt men reeds 25 hectaren, waaronder begrepen de omgeving van het meer Daumesnil, ter beschikking van het publiek te kunnen stellen. Met het geheel hoopt men vóór het einde van het jaar kant en klaar te zijn.

Ingezonden

Gebruikte Indische kleeding voor Armenzorg in Indië.

De inzameling is bijzonder goed geslaagd, dank zij de buitengewone medewerking niet alleen van de honderden gevers, maar ook van de beide Stoomvaartmaatschappijen en de Expediteurs, die voor gratis vervoer zorgden en de Bladen, die eveneens hun belanglooze onmisbare medewerking verleenden. Hierdoor was het mogelijk ruim 2000 complete pakken naar Indië te zenden, behalve eenige honderdtallen dames- en kinderkleeding, waarvoor men in Indië zeer dankbaar is, en ik niet minder.

Nu had mevrouw Halbisch, de voorzitster van Armenzorg I. E. V. te Batavia, mij ook gevraagd om gedragen Europeesche kleeding, dit is een nachtmerrie voor haar, omdat de Europeesche werkloozen in Indië, die als behoeftigen naar Holland worden teruggezonden, naar haar worden verwezen om kleeding, omdat zij niets hebben als wat tropenkleeding. Zij zou ze natuurlijk dolgraag helpen, doch staat in den regel met leege handen, en ik zou haar ook graag geholpen hebben maar durfde het hier in Holland niet te vragen omdat de behoefte hier niet minder groot is.

Maar Indische Verlofgangers, bij U is het anders, denkt eens aan uw vrienden ginds, want die zijn er stellig ook onder; verkoop uw spullen niet voor een appel en ei, geeft het ook niet aan boord weg, laat het evenmin bij uw vertrek in een pension slingeren, maar helpt er uw medemenschen mee, maakt er een boengkoes van en bezorgt het in Indië bij mevrouw Halbisch, Gang Kadiman 12, Batavia, dan doet ge een goed werk.

Is hier niet iets te doen voor het I. E. V. in Holland?

Er staan nu nog zes kisten gepakt en nog eenige zendingen zijn mij toegezegd, zoodat ik in het begin der volgende maand het laatste goed hoop te verzenden.

Met hartelijken dank.

E. M. HARSVELDT.

Den Haag, Orchideestraat 28.

Een zaak neemt geen bediende aan, om zich het leven te veraangenamen. Een zaak neemt uitsluitend een werkkracht aan, om haar organisme beter te doen functioneeren. (Der Organisator).

Nagekomen Berichten.

Nieuwe Uitgaven.

Beknopt leerboek der Staatsinrichting van Nederland en Nederlandsch-Indië, door C. J. Franssen en H. J. Mollen. Tweede Druk. J. B. Wolters' Uitgevers-Mij. Prijs f 3.90.

Van dit in het Koloniaal Weekblad van 31 Juli 1930 besproken werkje verscheen thans een tweede druk. De schrijvers hebben hierin van de van verschillende zijden hen gegeven wenken een dankbaar gebruik gemaakt. Lieten zij de indeeling dezelfde, aan den inhoud hebben zij veel geschaafd, zoodat deze thans veel beter is dan die van den eersten druk.

Al is de inhoud ook thans nog niet zonder gebreken, het boekje is echter zoodanig geworden, dat het voor het middelbaar onderwijs nu een bruikbare leiddraad genoemd kan worden.

T.o.v. het Hollandsch gedeelte teeken ik aan, dat het aanbeveling zou verdiend hebben, op pg. 73 onder de directe belastingen mede te vermelden de zeer belangrijke op pg. 87 genoemde gemeentefondsbelasting. Onder de gemeentebelastingen op laatstgenoemde pagina, mis ik noode de straatbelasting. Op pg. 80 is vergeten te vermelden, dat de Commissaris der Koningin alleen stem heeft in het College van Gedeputeerde Staten.

Wat het Indische gedeelte betreft, is het in den eersten druk zeer slechte hoofdstuk over de Justitie nu geheel omgewerkt en tot een kort en goed overzicht verbeterd.

Bij een volgende uitgave raad ik de schrijvers aan de bespreking van het Nederlandsch (door hen onjuist Europeesch genoemd) en het Inlandsch Bestuurscorps een plaats te geven vóór de uiteenzetting van, en dus ook niet onder het hoofd, de Indische decentralisatie. Zoo als het er nu staat, vestigen zij den indruk alsof dat bestuurscorps tot de decentralisatie behoort, terwijl het er juist boven of naast staat.

In de zinsnede over ontvoogding op pg. 161 regel 14 moeten de woorden „en hoogere Inlandsche”

vervallen. Nu leest men er dat o.a. bevoegdheden van de hoogere Inlandsche ambtenaren zijn overgedragen op den Regent, die de hoogste Inlandsche ambtenaar is. Het betreft hier alleen een overdracht van bevoegdheden en bemoeiingen van de Nederlandsche (*niet* Europeesche) ambtenaren op de Inlandsche, wat men met een onjuist woord ontvoogding noemt.

De decentralisatie is overigens wel wat stiefmoederlijk bedeeld, wanneer men de behandeling daarvan vergelijkt met die van de bestuurshervorming. Al heeft deze ook op Java en Madoera de eerste geheel en al verdrongen, men vergete niet, dat de decentralisatiewetgeving nog voor *alle* Buitengewesten geldt, en daar vermoedelijk nog wel heel lang, tot in onafzienbaren tijd, ook nog na de vorming der drie groote gouvernementen, van kracht zal blijven.

Bij de beschrijving der bestuurshervorming komt onvoldoende uit, dat alles wat wordt medegedeeld, uitsluitend geldt voor Java en Madoera, en dat de a.s. uitwerking dier hervorming in de Buitengewesten een heel ander beeld zal vertoonen.

Op pg. 159 worden de locale gebiedsdeelen ten onrechte autonome gemeenschappen genoemd. Alleen de gemeenschappen, die onder de werking van de wet op de bestuurshervorming, zijn ontstaan, zijn autonoom. Wettelijk zijn dus alleen de stadsgemeenten op Java, en *niet* de gelijksoortige gemeenten in de Buitengewesten, autonome gemeenschappen.

Van die gemeenteraden der Buitengewesten wordt niets gezegd, terwijl de stadsgemeenteraden van Java en Madoera uitvoerig worden behandeld. Bij deze behandeling noemen de schrijvers abusievelijk ook de raden van Menado en Medan.

Op pg. 99 wordt bij de bespreking der rechten van de bevolking verkeerdelijk gezegd, dat men in Indië kent een beperkt kiesrecht o.a. voor den stadsgemeenteraad, terwijl men datzelfde kiesrecht heeft ook voor de andere gemeenteraden. Bovendien kent men een zeer uitgebreid kiesrecht voor de regentschapsraden en voor de aanwijzing der dorpshoofden op Java en Madoera.

Ook verder wordt aan de Buitengewesten door de schrijvers weinig aandacht geschonken. Over alle inheemsche gemeenschappen aldaar wordt geheel gezwegen.

Op pg. 96 heet het abusievelijk, dat alleen met den Soenan van Solo en den Sultan van Djokja een lang politiek contract is gesloten. Op diezelfde pg. zijn onder de „Europeanen" weer niet vermeld de Amerikanen, Australiërs en alle andere blanke rassen buiten Europa, met eenzelfde familierecht als Nederland.

Op pg. 161 staat bij vergissing, dat Nederlandsch-Indië *is* verdeeld in groote gewesten, provincies of gouvernementen, waar is bedoeld: zal worden verdeeld. Vgl. de noot op pg. 163.

Met deze enkele aanteekeningen moge hier worden volstaan. Voldoende om te doen zien, dat al is het boek ook veel bruikbaarder geworden, in een volgende druk nog wel wat te verbeteren valt.

Mr. S. C.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's-Gravenhage.

Op Vrijdag 22 April j.l. hield de heer Th. van Erp in het Gebouw Excelsior alhier, voor leden en begunstigers der Afd. 's-Gravenhage van de Ver. Oost en West een voordracht over het indrukwekkende, onder zijn leiding gerestaureerde bouwwerk op Java, de Boroboedoer, welke met een reeks schitterende lichtbeelden werd toegelicht.

Aangezien de inhoud dezer lezing reeds meermalen in het Kol. Weekblad en andere bladen is opgenomen, is het overbodig hierover in détails te treden.

De voorzitter, de heer F. van Peski, leidde den spreker in en dankte hem na afloop, ook namens alle aanwezigen, die door hun applaus hun ingenomenheid betuigden, voor zijn onderhoudende en boeiende voordracht.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

's-Gravenhage, 22 April 1932.

Afdeeling Nijmegen.

Den 16en April j.l. werd voor leden en begunstigers een filmmiddag gegeven in het Olympia-Theater alhier. De heer Hans Martin, secretaris van de K.L.M., zou middels voordracht en film een beeld geven van het werk van de K.L.M.

In het openingswoord van den voorzitter der afdeeling, den heer G. D. Burger, als welkom tot de talrijke aanwezigen werd ook een gelukwensch naar voren gebracht met de op 7 April l.l. plaats gehad hebbende herdenking van het 12½ jarig bestaan van de K.L.M. en deed deze daarbij uitkomen de belangstelling die in breeden kring voor haar bestaat en gedenkt hierbij met groote voldoening het feit dat het haar is mogen gelukken zich te doen gelden als een machtige factor in de economische ontwikkeling van ons land.

De heer Martin hierop het woord verkrijgende begon zijn causerie met de mededeeling dat hij zich niet zou begeven op technisch terrein, doch zich wilde bepalen tot het verkeer per vliegtuig, waarbij de retourvluchten onzer luchtvloot naar Indië den hoofdschotel vormen.

Spreker wees er op dat de K.L.M. de oudste luchtvaartmaatschappij ter wereld is en wat meer zegt, zij bleef zelfstandig doorwerken waar andere maatschappijen samensmolten. Het is gegaan als bij den eersten spoorweg, niemand wist toen te zeggen hoe de ontwikkelingsgang zijn zou en wij allen weten thans welk een vlucht dit verkeer heeft genomen. Zoo zal het ook gaan met het luchtvaartverkeer; niemand kan zeggen hoe het zich zal ontwikkelen en toch kan, reeds thans, een ieder zich er van overtuigen van den grooten voortgang die het bedrijf genomen heeft en wel in een luttel aantal jaren die sedert de oprichting der Maatschappij verloopen zijn.

Ook werd stilgestaan bij eene uitvoerige behandeling van de verschillende vliegtuigen waarvan de drie-motorige uitgebreid werden beschreven, zoomede de groote snelheid die deze kunnen ontwikkelen.

Besproken werden ook nog de verschillende eischen, die gesteld moeten worden aan de vliegvelden. Spreker gaf als voorbeeld hiervoor eene beschrijving van den omvang van zoo'n veld dat groot genoeg moet zijn om een vliegtuig, ook tegen wind in, te kunnen doen starten. De benzinevoorziening, welke eertijds zooveel tijd in beslag nam, gaat veel vlotter nu op de meeste vliegvelden van de etappeplaatsen op de route naar Ned.-Indië ondergrondsche benzine-installaties gebouwd zijn, die ons in staat stellen den voorraad aan te vullen met 45 Liter per minuut. Een vliegtuig als hier bedoeld verbruikt 240 Liter benzine per uur.

Wat het personeel in dienst van de K.L.M. behoorende tot de bemanning van de luchtvloot aangaat, zeide spreker dat dit moet zijn bij uitstek deskundig en daarbij goed onderlegd. De gezagvoerder vooral heeft een zeer zware verantwoording en eerst na ernstige beproeving worden zij tot deze betrekking benoemd.

Een beschrijving van een reis naar Ned.-Indië per vliegtuig gaf een denkbeeld van het comfortabele van zoo'n tocht die volstrekt niet vermoeiend is en veraangenaamd wordt door het afwisselende wat de reizigers te zien krijgen. Het was een tegenvaller dat, blijkbaar om verschillende redenen, zoo'n reis niet verduidelijkt kon worden door middel van de rolprent, iets waarop wel gehoopt was.

Spreker beëindigde zijne causerie met de mededeeling dat het zeer wel denkbaar mag genoemd worden dat, in niet te verre toekomst, de tijdsduur voor een tocht naar Indië, thans nog bedragende 10 dagen, teruggebracht zal worden op vier.

Ten slotte werden de films vertoond die betrekking hadden op het gehoorde.

Een dankbaar applaus beloonde spreker voor zijn belangwekkende voordracht.

R.

Afdeeling Amsterdam.

Het 300-jarig bestaan der Amsterdamsche Universiteit.

Den Secretaris der afdeeling Amsterdam van de Vereeniging „Oost en West".

Hooggeachte Heer,

In verband met de herdenking van het 300-jarig bestaan der universiteit van Amsterdam (27 Juni—1 Juli heeft zich uit de vrouwen der hoogleeraren een comité van ontvangst gevormd, waarvan een sub-commissie zich zal belasten met de huisvesting der geleerden, welke de buitenlandsche universiteiten alhier zullen komen vertegenwoordigen. Daar er ook gasten worden verwacht van de nationaliteit, met welke uwe vereeniging de vriendschappelijke toenadering tracht te bevorderen, verzoeken wij u hierbij beleefd om ons de namen van eenige uwer leden te willen noemen, waarvan verondersteld kan worden, dat zij — gedurende deze herdenkingsdagen — aan buitenlandsche geleerden gastvrijheid zullen willen verleenen.

Tot deze personen zal ons comité dan aanvang Mei een verzoek om huisvesting richten.

Dankend voor uwe vriendelijke medewerking, welke wij bijzonder op prijs stellen

Hoogachtend,
het sub-comité voor huisvesting:
F. P. H. Kleiweg de Zwaan—Vellema, Voorzitster.
M. v. Ebbenhorst Tengbergen—van Heyningen, Secretaresse. (Koninginneweg 144; Tel. 26512).
H. M. J. Snapper—van Buuren.

Afdeeling 't Gooi (zetel Hilversum).

Deze afdeeling is overgegaan tot de instelling van een Informatie-bureau, dat zich ten doel stelt: 1e. om hen, die voornemens zijn naar Nederl.-Oost- of West-Indië te vertrekken, alle door hen, in verband hiermede, gewenschte inlichtingen te verstrekken;

2e. om aan personen die, uit genoemde landstreken in Nederland verwacht of hier te lande reeds aangekomen en voornemens zijn om zich tijdelijk of definitief in het Gooi te vestigen, alle door hen benoodigde informaties te verschaffen, bijvoorbeeld met betrekking tot pensions, koop of inhuur van huizen, ter zake onderwijs-inrichtingen en wat dies meer zij.

Bestuur: G. A. van Seventer, Sophialaan 20, voorzitter; mejuffr. B. J. van Maarseveen, Zonnelaan 16, Vice-Voorzitster; de H.H. J. H. Stocksmeier, Pr. Julianalaan 13, 1e secretaris en A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, 2e secretaris, allen te Hilversum.

Veertien leden der Vereeniging hebben zich bereid verklaard om, puttend uit hunne practische ervaring, opgedaan in ambt of beroep, aan belanghebbenden die voorlichting te verschaffen, welke een ieder hunner in zijne bijzondere levensomstandigheden zal blijken noodig te hebben.

Het Bestuur v.h. Informatiebureau.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad *f* 0.25 „Curaçao", naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Indisch Crisis-Comité.

Uit goede bron wordt vernomen dat dit Comité binnenkort zal worden opgericht. In afwachting daarvan stelt de Vereeniging Oost en West, Korte Voorhout 6, Den Haag, zich beschikbaar voor de ontvangst van giften. Gironummer 14574.

VAN DE REDACTIE.

REDACTIE-BIJEENKOMST.

De eerstvolgende redactie-bijeenkomst zal plaats hebben op Maandag 2 Mei a.s., om 4 uur, ten kantore van „Oost en West", Korte Voorhout 6, Den Haag.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 21 April j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 31 zakken luchtpost verzonden met een totaal-gewicht van 249 K.G. 700 G. bruto en 223 K.G. 820 G. netto.

De zending bevatte 13759 stuks beneden 5 gram; 317 briefkaarten en postwissels; 3453 stuks zwaarder dan 5 gram; en 2593 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 20122 stuks.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig „Reiger" van den Holland-Indië-dienst 202 K.G. 675 G. post aan boord.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

A. F. Th. de Raadt, adm. ambt. b.h. B.B., p.a. J. W. Spanjaard, Goudsbloemlaan 157, Den Haag; K. H. Jäger, adm. ambt. b.h. B.B., Hooge Rijndijk 256, Leiden; J. P. Sollewijn Gelpke, off. v. gez. 2e kl., Prins Hendriklaan 9, Den Haag; J. W. Tesch, off. v. gez. 2e kl., Zomerluststr. 16, Haarlem; K. J. E. Slagmolen, off. v. gez. 2e kl., Biltstraat 150bis, Utrecht; J. Kerkhove, gedipl. hoofdopz. b.h. Marine-Etabl. te Soerabaja, Minahassastraat 69, Haarlem.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

C. M. Zweers, kweekschoolonderw. b.d. onderb. v. d. openb. Holl. Inl. Kweekschool te Fort de

Kock, Gelkingstraat 36, Groningen; F. R. Walther, opz. machinist bij de S.S. en Tr., Sweelinckstr. 111, 1e étage, Den Haag; H. D. M. Overakker, inspect. b.d. dienst der Zoutregie, Klimopstraat 250, Den Haag; mr. Th. A. Fruin, dir. der Centrale Kas, Willem de Zwijgerlaan 25, Den Haag; J. van Charldorp, comm. van politie der 2e kl. bij de Stadspolitie te Batavia met inbegrip van Meester Cornelis, Copernicusstraat 266, Den Haag; mej. W. de Pinéda, onderw. b.h. O.W.L.O., Verhulststraat 69, Den Haag; C. van Santen, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Fuchsiastr. 142, Den Haag; W. J. R. Zieck, resident van Benkoelen, Adriaan Pauwstraat 43, Den Haag; A. Timmermans, olt. apoth. ass., de Vriesstraat 63, Den Haag; G. A. Visscher, 1e luit. infanterie, Nicolaas Beetsstraat 16bis, Utrecht; E. van IJsseldijk, 1e luit. genie, Kleverparkweg 230, Haarlem; R. W. van der Beek, 1e luit. inf., Fr. Hendriklaan 71, Den Haag; J. E. v. Buuren, 1e luit. genie, Willem Barentszstraat 31, Utrecht; W. Linnemann, kap. Top. Dienst, Hollanderstraat 9, Den Haag; D. J. Gerritsen, accountant 1e kl. b.d. Alg. Rekenkamer, Diezerstraat 38, Zwolle; mej. M. M. Scholte, controleur 2e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Thomsonlaan 76, Den Haag; W. Visser, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Arnhemschestraat 26, Scheveningen; mr. R. van Hinloopen Labberton, president der Weeskamer te Soerabaja, per adres Ned. Ind. Escompto Maatschappij, Amsterdam.

Met Pensioen.

B. C. Dijkstra, hoofdopz. bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W., Flatgebouw Duinwijck, flat 218, van Hogenhoucklaan, Den Haag; P. A. Woesthoff, hoofdcommies b.h. dept. der B.O.W., Ranonkelstraat 12, Den Haag; J. K. Kiepe, olt. der inf., Joh. Camphuysstraat 222 Den Haag; G. G. de Koning, olt. der inf., Statenbolwerk, Haarlem.

ADRESVERANDERINGEN.

J. Elen, controleur 1e kl. P.T.T., Morschweg 11, Leiden; D. de Zwaan, hoofdboekh. 1e kl. b.d. Gouv. Acc. Dienst, Nwe Parkl. 143, Scheveningen; D. van der Meulen, contr. b.h. B.B., Rijnsburgerweg 161, Leiden; T. K. Tjan, onderwijzer b.h. O.W.L.O., Hanenburgerlaan 144, Den Haag; W. F. H. Somer, controleur 1e kl. P.T.T., Emmalaan 71, Oegstgeest; Y. Janssen, hoofd der Afd.-Controle b.d. S.S., Kon. Emmakade 132, Den Haag; O. M. Hasenbeim, hoofdpolitieopz., Uhlandstrasse 182II, Berlijn-Charlottenburg; E. Ch. J. Eeg, beheerder 1e kl. b.d. Landspandhuizen, Deurloostraat 70, Amsterdam-Zuid; A. F. Koster, contr. 1e kl. P.T.T., v. Weede v. Dijkveldstraat 60, Den Haag; A. W. Jongepier, contr. 1e kl. P.T.T., Reinkestraat 43, Den Haag; mr. W. F. L. Buschkens, Landrechter te Pasoeroean, Haagschestraat 12, Scheveningen; ir. A. J. Huber, ing. 2e kl. b.d. Waterstaat en B. O. W., Copernicuslaan 5, Den Haag; W. Blaser, hoofding. b.d. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit, Seestrasse 310 IV, Zurich; J. C. Vergouwen, ass.-resident ter beschikking v.d. Dir. v. Justitie, Heerengracht 53, Leiden; W. H. Versigny, comm. v.d. Belastingen, Edisonstraat 23II, Den Haag; A. Godin, ambt. 3e kl. b.d. Dienst der I. U. en A., Thomsonlaan 167, Den Haag; ir. J. R. Gaade, hoofding. b.d. Waterst. Inspect. v.d. Buitengewesten, Zoutmanstraat 65, Den Haag; J. J. Segers, 1e luit. der Inf., Valkenboschplein 4, Den Haag; A. J. F. van Weezel Errens, contr. 1e kl. B.B., Dennenlaan 8, Apeldoorn; J. H. IJkelaar, Emplacement beheerder b.d. S.S., Keppelscheweg 70, Doetichem; A. de Braconier, leeraar in de Rechtswetenschap, Sterrelaan 64, Hilversum; T. uit de Bos, Mulo-onderw., Sleedoornstraat 41, Den Haag; J. J. Gorter, 1e Luit. der Art., Hendrik v. Viandenstr. 4, Amersfoort; L. N. Goedhart, contr. 1e kl. B.B., Hanenburglaan 154, Den Haag; M. de Vries, ambt. voor de Belast. Weissenbruchstraat 151, Den Haag; P. A. Erades, belast met het geven van lessen b.d. 2e Openb. Muloafd., Van Foreestraat 7, Den Haag; E. Ch. de Bruin, ambt. 2e kl. I. U. en A., Beeklaan 340, Den Haag; Mej. W. A. Holtes, verpleegster 1e kl., Kamperfoelieweg 21boven, Amsterdam-Noord.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank.
Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam

		18 April 1932	25 April 1932
Aandeelen	Koloniale Bank	50	44
„	Ned. Ind. Handelsbank	55	52 1/4
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	67 3/4	62 1/8
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	106 1/4	104
„	Kon. Petroleum Mij.	119 3/4	109
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	33 1/8	28 7/8
„	Ned. Ind. Suiker Unie	65	60 1/4
„	Ned. Scheepvaart Unie	50	44
„	Handelsverg. A'dam	159	152 3/4
„	Deli Batavia Mij.	102	93
„	Deli Maatschappij	110	100
„	Senembah Mij.	121	105
„	Deli Spoor	46	45
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	53	53 1/4
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	61	56 5/8
Cert.aand.	Unilever	100	97 3/4

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	9.17
New York Cable	2.46 7/8
Berlijn	58.64
Parijs	9.72 1/2
Brussel (Belga)	34.60
Zurich	47.94
Weenen	35.25

Mutatiestaat van 20 tot 27 April '32

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
C. H. Haag, Hilversum, Alb. Perkstraat 2.	den heer K. W. Eschauzier te Hilversum.
H. D. Ottolander, Tandarts, Hilversum, Dalweg 10.	den heer W. van Rossum te Hilversum.
J. A. M. Bruineman, Burgemeester van Gemeente Druten, te Nijmegen, Groesbeeksche Weg 400.	het Afdeelingsbestuur van Nijmegen.
Mejuffrouw S. Schreijner, Deventer, Noordenbergsingel 1.	Secretaris van de Afdeeling Deventer.
D. J. Duynhouwer, Deventer, Alex. Hegiusstr. 22	Secretaris van de Afdeeling Deventer.
N.V. Vleeschwarenfabriek L. J. P. Stegeman & Co. te Deventer.	Secretaris van de Afdeeling Deventer.
Red. van het Tijdschrift „Spoor- en Tramwegen", Hoofdbureau Ned. Spoorwegen II, Kamer 63, Utrecht.	den heer S. A. Reitsma te Utrecht.
L. E. M. Ketting Olivier, Oud-Kapitein-Intendant N.-I.-L., Den Haag, Voltastraat 16.	den heer J. Prager te Den Haag.
J. Bouwes—Bavinck, Assistent-Resident te Padang, Sidempoean (Res. Tapanoeli).	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" te Malang.

Afschrijvingen:

J. P. C. Posthuma, Assuradeur, Den Haag, Parkstraat 71. — S. A. Reitsma te Utrecht.

R. I. P.

Dr. F. Reiseger, Oud-Dirigeerend Off. van Gez. N.-I.-L., Breda, Baronielaan 331.

Adresveranderingen:

H. Beynon, Journalist, Amsterdam-Z., van: Nassaukade 391, naar: Moreelsestraat 13 boven.

D. K. Boele, Amsterdam-O., van: Linnaeuskade 33, naar: Weesperzijde 109.

Prof. Dr. E. C. J. Mohr, Kol. Instituut, van: Amsterdam, Scheldestraat 21, naar: Santpoort-Station, Vinkebaan 13.

Mr. W. Boekhoudt, Oud-Raadsheer, van: Amsterdam, J. J. Viottastr. 13b, naar: Den Haag, Frankenslag 47, f 5.—.

A. A. Th. Fortgens, thans: Apotheker te Beverwijk, Vondellaan 31. f 5.—. rekent voortaan tot de afd. Haarlem. Contributie 1932 reeds voldaan.

H. C. van Bergen, Oud-Inspecteur Inl. Onderwijs, van: Bilthoven, Soestdijkscheweg 142J, naar: Den Haag, Talinglaan 16.

Mevrouw W. P. de Ligny—Bär, van: Timor-Koepang, naar: Utrecht, Boomstraat 3.

K. H. Jäger, Adm. Ambt. B.B., Leiden, Hooge Rijndijk, van: 256, naar: 99A.

L. Lapidoth, Rotterdam, van: Tidemanstr. 51a, naar: Bellamystraat 5a, 1ste étage.

A. Smit, Directeur Telegraafkantoor te Nijmegen, van Waldeck Pyrmontsingel 75, naar: Huygensweg 8.

J. J. Swart, Deventer, van: Achter de Hoven 27, naar: Schalhaar, Park Brabant.

J. E. Romswinckel, Oud-Hoofdcommissaris v. d. Veldpolitie in O.-I., Den Haag, Waldeck Pyrmontkade, van: 130, naar: 120. Dames van Vollenhoven.

N. J. F. Young, Den Haag, van: Thomsonlaan 86, naar: Acaciastraat 139A.

Vereeniging van Ambtenaren B.B., Den Haag, van: Heemskerckstr. 1a, naar: Korte Voorhout 6.

W. J. R. Zieck, Resident, van: Benkoelen, naar: Den Haag, Adriaan Pauwstraat 43. f 5.—.

W. A. Braspot, Majoor Inf., van: Den Haag, Verhulststraat 67, naar: Gombong.